LIBRARY
DEC 22 1982
STATE HISTORICAL SOCIETY
...NSIN

LAISVĖ
Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Savaitinis
Jungtinėse Valstijose $12
Kanadoje $15.00
Kitur užsienyje $15.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 25 centai

PRICE 25 c.

NO. 49 ★ ★ ★ ★ ★ ★ PENKTADIENIS, GRUODŽIO [DECEMBER] 17, 1982 OZONE PARK, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ 71-IEJI METAI

KRISLAI

P. Afrikos melas
Dalink ir valdyk . . .
Lietuvių spaudoje
Skaitant "Pergalę"

R. BARANIKAS

Pietų Afrikos premjeras Botha skelbia "radikališkas reformas": esą, baltieji vieni nevaldys šalies,—jie dalinsis galia su "nebaltais", su Azijos kilmės piet-afrikiečiais ir su mulatais, tai yra, su maišytos kilmės gyventojais, kurie Pietų Afrikoje vadinami "Colourds".

Ką tas reiškia? Ogi, kad rasistinė Pietų Afrikos valdžia stengiasi melu uždengti liūdną teisybę. Faktas yra, kad jie tie azijiečiai (daugiausia kilę iš Indijos ir Pakistano) sudaro visai mažą gyventojų dalį—tik kokį milijoną. Mulatų yra apie trys milijonai. Bet tikrai gyventojų daugumai, Juodiesiems, negrams, kurių yra beveik 20 milijonų, jokios teisės neduodamos!

□

Bothos planas turi ir kitą siekį: padalinti pavergtuosius, sudaryti nesantarvę jų tarpe, kad lengviau būtų juos valdyti. Rasistai mato, kaip Pietų Afrikoje auga negrų-mulatų-azijiečių vienybė. Dabar duodant mulatams ir azijiečiams kai kurias teises, rasistai mano galėsią tą vienybę suardyti.

Bet kokios iš viso tos teisės? Rasistai siūlo mulatams ir azijiečiams teisę dalyvauti su baltaisiais sporte, valgyti tuose pačiuose restoranuose ir t. t. Nei žodelio apie dalyvavimą rinkimuose, apie narystę parlamente, apie postus valdžioje . . . Mes esame tikri, kad tie rasinių mažumų piet-afrikiečiai nesiduos rasistų mulkinami.

□

Įdomu, ką ateities istorikas surastų, žiūrėdamas į šių laikų Amerikos lietuvių laikraščius. Štai prieš mane pluoštas jų, gautų per paskutines kelias savaites. Po kokio šimtmečio, galvoju, istorikas taip rašytų:

"20-ojo šimtmečio pabaigoj Amerikos lietuviai, sprendžiant iš laikraščiuose tilpusių nuotraukų, taip praleido savo laiką,—jie sėdinėjo prie ilgų stalų suvažiavimų prezidiumuose; stovinėjo prie mikrofonų, matyti sakydami prakalbas; jie sėdėjo prie apvalių stalų banketuose; jie atidarinėjo parodas, davinėjo vieni kitiems premijas. O kai tas viskas jiems nusibosdavo, jie šoko liaudies šokius . . . ."

□

Gyvenimas, žinoma, atsispindi tikriau mūsų pažangiojoje spaudoje: žmonių darbas ir vargai, siekiai ir viltys, tikrojo, konkretaus gyvenimo skerspainiai ir rūpesčiai, kovos ir triumfai. Gaila, kad mes neturime tiek vietinių korespondentų ir bendradarbių, per kurių plunksnas mes patirtume dar daugiau apie tik tikrą gyvenimą, kiek mes turėdavome praeityje, kuomet išeivija dar buvo jaunesnė, energingesnė . . .

□

Prieš mane kitas leidinys: tik ką iš Lietuvos gautas "Pergalės" 11-tas (lapkričio) numeris. Tai be abejo įdomiausias Lietuvoje leidžiamas kultūrinis žurnalas, sugebąs, kaip šiame numeryje, patiekti ilgas romanų ištraukas, gerus poezijos pluoštus, jautriai recenzuoti meno parodas, diskutuoti kritiniai estetinius klausimus, gerai nušviesti kultūrinį gyvenimą pačioje Lietuvoje, pažvelgti į likusį pasaulį, žvilgtelėti į broliškas respublikas ir net susidomėti užsienio lietuvių kultūriniu gyvenimu (šiame numeryje V. Kazakevičius gvildena Amerikoje leidžiamų "Metmenų" charakterį ir rolę) . . . .

Pasirašė tarptautinę jūros sutartį

Montego Bay, Jamaica. — Gruodžio 10 d. čia 117 valstybių pasirašė tarptautinę jūros sutartį, kuri tvarkys jūros kelius ir jūros dugno turtus. Ši sutartis buvo priimta 1981 m. balandžio mėnesį įvykusioje konvencijoje, dalyvaujant arti 160 valstybių. Sutarties projekto parengimas užtruko devynerius metus.

JAV ir Fed. Vokietija bei D. Britanija sutarties nepasirašė. Amerika aiškina, jog tokia sutartis privačioms kompanijoms neleis jūros, dugne kasti esančių mineralų.

Amerika, kartu su Turkija balsavo prieš, o D. Britanija, Fed. Vokietija, Izraelis, Italija, Ispanija ir kt. susilaikė Jungt. Tautų Gen. asamblėjoje, kai buvo priimta rezoliucija, raginanti tą sutartį ratifikuoti. Sutartis įsigalios, kai ją ratifikuos 60 valstybių, bet ji saistys tiktai tas šalis, kurios ją ratifikuos. Fiji atstovas, vienas tos sutarties kūrėjų, pirmasis įteikė savo šalies ratifikacijos dokumentą.

Trečiojo pasaulio kraštų atstovai ir JT gen. sekr. Javier Perez de Cuellar ypatingai džiaugėsi tuo faktu, kad pagaliau pavyko surinkti net 117 parašų. Fiji amb. Satya Nandan neslėpė savo džiaugsmo, tardamas: "Kai pernai mes tą sutartį priėmėm, nesitikėjom nė 50 parašų. Tai didelis smūgis Amerikai".

Salt Lake City, Utah. — Dentistas Clark, kuriam prieš porą savaičių buvo įdėta dirbtinė širdis, gydytojų pranešimu, yra kritiškoje padėtyje, bet pavyko nustatyti, kad jo smegenims nepadaryta žalos per pereitą savaitę pasitaikiusius priepuolius. Jie įvykę ne dėl širdies veikimo, sutrikimo, bet dėl jo organizme atsiradusios cheminės lygsvaros stokos.

Madrid. — Nauja socialistinė Ispanijos vyriausybė patvirtino planą atidaryti pėstiesiems kelią su Gibraltaru. Sieną buvo uždaręs gen. Franco prieš 13 metų, norėdamas pabrėžti Ispanijos pretenzijas į Gibraltarą, kuris yra britų kolonija. Siena būtų buvusi atidaryta anksčiau ir pasitarimai dėl Gibraltaro ateities būtų buvę pradėti, jei ne tas karas dėl Falkland-Malvinų salų.

Laimingai sugrįžo į Žemę po 211 dienų erdvėje

Tarybiniai kosmonautai, sugrįžę iš erdvės po 211 dienų: kairėje Valentinas Lebedev, dešinėje—Anatolijus Berezovoj. Viduryje—gydytojas Jevgenijus Kobzev.

Maskva. — Gruodžio 10 d. Kazachstano stepėse, netoli miestelio Džezkasgan, nusileido tarybiniai kosmonautai Anatolijus Berezovoj ir Valentinas Lebedev, erdvėje išbuvę rekordinį dienų skaičių—211.

Jie tuojau pat buvo nuvežti į Baikonur erdvės centrą, iš kur jie savo erdvėlaiviu Sojuz T-7 pakilo pereito gegužės 13 d. Medikai patikrino jų sveikatą ir konstatavo, kad abu vyrai, 40 m. amžiaus, jaučiasi gerai ir neblogai išsilaikė per tą ilgą nesvarumo laikotarpį.

Šis jų skrydis beveik mėnesiu laiko viršijo jau anksčiau—1980 m. kosmonautų Leonido Popovo ir Valerijaus Riumin pasiektąjį rekordą. Tie tada išbuvo erdvėje 185 dienas.

Kosmonautai Berezovoj ir Lebedev, savo erdvėlaivį Sojuz-7 buvo prikabinę prie nuolatinės mokslinės stoties Saliut-7 ir joje atliko jiems pavestus tyrinėjimus.

Kaip praneša Tass'o agentūra, kosmonautai padarė daugiau kaip 20 tūkst. žemės paviršiaus foto nuotraukų, kurios turės didelės reikšmės, studijuojant Žemės natūraliuosius turtus. Jie taip pat stebėjo žvaigždynus, atliko daugybę eksperimentų medicinos ir biologijos srityje.

To jų ilgo buvimo erdvėje metu kosmonautus aplankė du kiti erdvėlaiviai, kurių įgulos tarpe viename buvo pirmasis prancūzas, o kitame—antroji tarybinė moteris.

Tarybų Sąjungos Komunistų partijos, Aukščiausios Tarybos ir vyriausybės vardu kosmonautams Berezovojui ir Lebedevui įteikti aukšti apdovanojimai. Lebedevui, kuris jau dukart skrido, suteiktas Tarybų Sąjungos didvyrio vardas ir Aukso žvaigždės ordinas. Jo bronzinis biustas bus pastatytas jo gimtajame miestelyje. Berezovoj gavo tarybinio didvyrio vardą ir kosmonauto piloto titulą.

Kviečia uždrausti branduolinius bandymus

Jungtinės Tautos. — Gen. asamblėja, kuri pakartotinai yra kvietusi uždrausti visus branduolinius bandymus, gruodžio 9 d. priėmė net tris rezoliucijas, raginančias sudaryti plačią sutartį bandymams kontroliuoti. JAV visais trim atvejais balsavo prieš, aiškindama, jog ji netiki, kad šiuo metu bandymų, uždraudimas sumažintų dabar turimų ginklų numatomą pavojų.

Stockholm. — Švedijos premjeras Olof Palme kreipėsi į NATO ir Varšuvos Pakto valstybes, kviesdamas išsiaiškinti galimybes Europoje sukurti zonai, laisvai nuo taktinių branduolinių ginklų. Atskirai dar buvo kreiptasi ir į Suomijos, Airijos, Jugoslavijos, Šveicarijos ir Austrijos vyriausybes.

JAV erdvėlaivis "surado" mineralų

Washington.—Čia paskelbti kai kurie duomenys iš pernai lapkričio mėn. erdvėlaivio "Columbia" atliktų tyrinėjimų. Pasirodo, kad Meksikos dykumose esama turtingų aukso ir sidabro klodų. Taip pat prileidžiama, kad ten gali būti ir vario bei cinko. Tie klodai yra trijų mylių diametre Baja California dykumoje.

NASA pareigūnų pranešimu, tai pirmas sykis, kai mineralų buvimas pastebėtas iš erdvėlaivio. Vėliau tą patį atradimą patvirtinę ir JAV bei Meksikos mokslininkai, kurie į tą vietovę buvę nuskraidinti malūnsparniais.

Lenkija palaipsniui eina prie karinio stovio panaikinimo

Gen. Wojciech Jaruzelski

Varšuva. — Pirma Nacionalinio gelbėjimo karinės tarybos pirmininkas gen. Wojciech Jaruzelski pranešė tautai per radiją, kad ligi šių metų pabaigos bus panaikinti pagrindiniai karinio stovio įstatymai. Paskui prezidentas Henryk Jablonski įteikė parlamentui svarstyti ir patvirtinti tris įstatymus tiems pakeitimams besiruošiant.

Pirmasis įstatymas suteikia teisę Valstybės Tarybai suspenduoti ar prireikus atstatyti karo stovio įstatymus. Antrasis įstatymas išvardina visus suvaržymus, kurie bus panaikinti ar pakeisti, ir trečiasis—patvirtina suvaržymus, kurie galios, ligi karo stovio įstatymai bus visiškai panaikinti.

Du karinės padėties patvarkymai, kuriais vadovautasi prieš streikuojančius Solidarnosc unijos narius, įrašyti į baudžiamąjį įstatymą. Vienas jų penkerių metų kalėjimo bausmę numato tiems, kas bus rastas kaltu platinęs spaudinius, įrekordavimus ar filmus, sudarančius grėsmę taikai, viešai tvarkai ir įstatymams. Antrasis kalba apie kalėjimo bausmę iki trejų metų tiems, kas kels viešus neramumus.

Tarp kitų įstatymų yra ir tokie, kurie sako, kad darbininkai, dalyvaujantys demonstracijose ar stengiantys organizuoti nelegalius streikus bei neramumus, bus atleisti iš darbo. Už panašius prasižengimus studentai gali būti pašalinti iš mokyklų. Daugiau dviejuose šimtuose įmonių, kurios yra sumilitarintos, darbininkai negalės pasitraukti iš darbo be leidimo. Kariniai ir civiliniai teismai teis prasižangėlius sumariniai, kas reiškia, jog nebus galima apeliuoti tais atvejais, kada bus paliesti pagrindiniai valstybės reikalai, gyvybė, nuosavybė ir įvairios ekonominės veiklos.

Panaikinimųjų suvaržymų sąraše yra paleidimas internuotųjų, nuėmimas draudimo keliauti po kraštą ir laiškų bei telefoninių pasikalbėjimų cenzūros panaikinimas.

Parlamentas tuos įstatymus greičiausia patvirtins dar šį šeštadienį, o patys įstatymai įsigalios nuo gruodžio 31 d.

Vyriausybės kalbėtojas Jerzy Urban spaudai pareiškė, kad apie 200 likusiųjų suimtųjų bus netrukus paleisti, bet jis įspėjo, jog ir paleistieji vėliau gali būti vėl suimti, jei jie nesilaikys įstatymų. Prezidentas Jablonski minėjo, kad Valstybės Taryba atskirai svarstys kai kurių nusikaltusiųjų malonės prašymus ir juos patenkins, atsižvelgdama į asmens amžių, sveikatos stovį ar sunkias šeimynines sąlygas.

Tiek gen. Jaruzelski, tiek ir prezidentas Jablonski tvirtino, kad praeitieji metai buvo pastatę Lenkiją prieš didelį egzaminą, kurį ji išlaikė, bet įspėjo tautą, kad prie gyvenimo sunormalėjimo bus einama palaipsniui, nes vienu šuoliu negalima to padaryti.

Amerika ir jos alijantai šioje veikloje, kaip skelbia spauda, dar neįžiūri pakankamai įrodymų, kad galėtų nuimti Lenkijai sankcijas, kurias jie buvo uždėję karo stovį Lenkijoje įvedus pereitų metų gruodžio 13 d.

Kinija paskelbė naujo penkmečio planą

Peking. — Pereitą penktadienį Kinijos liaudies parlamentas patvirtino naująjį penkmečio planą, pagal kurį numatomos išvystyti dvi pagrindinės pramonės zonos. Viena jų centruotųsi aplink Šanghajų, kuris šiuo metu yra didžiausias Kinijos miestas ir pagrindinis elektros taškas. Kita zona įjungtų anglimi turtingą Šanghai provinciją, vakarinę vidutinės Mongolijos dalį, autonominę Ningxia sritį ir vakarinę Hunan provincijos dalį. Čia bus vystoma anglies, cheminė ir sunkioji pramonė.

Taip pat pagal naujojo penkmečio planą bus pradėta eksperimentuoti privati nuosavybė gyvenamųjų patalpų srityje. Parinkti keli miestai, kuriuose gyventojai bus skatinami pirktis namus ar butus. Šiuo metu miestų gyventojai nuomoja butus iš savo fabrikų, kuriuose jie dirba. Esama ir privačios nuosavybės, bet ji labai nežymi.

Pagal naująjį planą didmiesčiai bus griežčiau kontroliuojami, kai tuo tarpu mažesniems miestams bus leidžiama labiau plėstis. Naujoji pramonė didžiumoje bus kuriama priemiesčiuose ir su jais susisiekiančiuose miestukuose.

Šis planas galioja 1981-1985 metams. Liaudies parlamentas savo sesijoje taip pat patvirtino ir naująją Kinijos konstituciją.

PATIKSLINIMAS

"Laisvės" No. 48 pirmajame psl. atspausdintoje žinutėje apie Tarybų Sąjungos įspėjimą prieš MX netyčia praleistas vienas žodis, tad visa frazė turėjo būti: "Atnaujindamas Tarybų Sąjungos kvietimą jungtinėmis jėgomis siekti karinės konfrontacijos išvengimo . . .".

NAUJA JAV KARO BŪSTINĖ

London. — Nors Britanijos gynybos ministras Peter Blaker per radiją ir paaiškino, jog spaudos ir TV išgarsintoji žinia apie tai, kad Amerika savo karinę būstinę perkelia iš Stuttgarto, Fed. Vokietijos, į Angliją, neatitinka tiesos, Europoje kyla susirūpinimas.

Britų ministras tvirtina, kad tai būsianti pagalbinė būstinė, kurioje būtų kontroliuojama pervežimų ir tiekimo technika karo atveju.

Spauda skelbia, kad jau paskirta $13 milijonų netoli nuo Londono esančioje High Wycombe vietovėje požeminei būstinei patobulinti ir apie $33 milijonai vien tik susisiekimo ir komunikacijos reikalams.

Britai, ypatingai tie, kurie dalyvauja kampanijoje už branduolinį nusiginklavimą, dėl to labai susirūpinę. Jie čia įžiūri planus įrengti paskutinį Vakarų gynybos bastioną, jei Europoje užvirtų ilgiau trunkantis sausumos karas.

Anksčiau buvo pasklidę gandų, kad amerikiečiai savo karinę būstinę iš Stuttgardo nori iškelti ir dėlto, kad, pagal planą, jei Tarybų Sąjunga užpultų per Lenkiją, tektų užleisti dalį Federalinės Vokietijos teritorijos. Ši būstinė Stuttgarte buvo perkelta iš Prancūzijos 1967 m.

Fed. Vokietijos policija suiminėja demonstrantus, kurie užblokavo įvažiavimą prie JAV Europos karinės būstinės Stuttgarte. Demonstrantai protestuoja prieš JAV branduolinių raketų dislokavimą NATO valstybių teritorijoje.

LAISVĖ LITHUANIAN WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Fridays, except in case of holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.

Established April 5, 1911

EVA T. MIZARA, Editor & Business Manager

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year $12.00	United States, per 6 months... $6.50
Canada, Lat. Amer., per year . $15.00	Canada, Lat. Amer., 6 months . $8.00
Foreign countries, per year ... $15.00	Foreign countries, 6 months ... $8.00

Po Reagano kelionės

Po prezidento Reagano kelionės Lotynų Amerikoje, jo keliavimo tikslas dar labiau paaiškėjo: jis ne tik stengėsi paveikti Centralinės ir Pietų Amerikos kraštus, kad jie glaudžiau bendradarbiautų su JAV, bet jis atvirai ir energingai mobilizavo visas galimas jėgas subversijai prieš Nikaraguą ir Kubą ir kovai prieš liaudies jėgas San Salvadore ir visur kitur, kur tik darbo žmonės bando atsikratyti savo engėjų. Reagano kelionė įdrąsino intervencines jėgas, samdytus kontrrevoliucinius junginius ir bėglius, kurie spiečiasi Hondure ir kituose Lotynų Amerikos kraštuose.

Kaip jam pasisekė? Rezultatai maišyti. Brazilijoje atrodė, kad jis priimamas kaip seniai lauktas svečias ir, kad Brazilijos valdžia pilnai sutinka su jo linija. Bet Kolumbijoje, kuri žymiai artimesnė geografiniai prie Nikaraguos ir Kubos, atmosfera buvo visai kitokia. Kai Reaganas ir jo palydovai dar radosi ore pakelyje į Kolumbiją, JAV ambasadorius iš ten jiems telegrafavo, kad kolumbiečių prezidentas turi prirengęs gan aštrią prieš JAV politiką kalbą, kurią jis pasakys sutinkant Reaganą aerodrome. Taip ir įvyko. Tuo pačiu laiku sostinės Bogotos gatvės buvo pilnos demonstrantų, kurie kėlė vieną obalsį: "Fuera!"—kitaip sakant—"Lauk!", dar kitaip sakant,—"Laukan Reaganą!"

Nėra abejonės, kad Valstybės departmento ekspertai Lotynų Amerikos reikalams dabar turi tiek ir tiek medžiagos tyrinėjimui ir svarstymui. Bet bent vienas dalykas aiškus: Reagano saldūs žodžiai neapgauna lotynamerikiečių, kurie vis aiškiau supranta tą žalingą rolę, kurią lošia didysis kaimynas iš Šiaurės.

Neliesti socialinio saugumo!

Socialinis saugumas (Social security) yra mūsų šalyje naudojamas terminas kam kitose šalyse vadinama Senatvės pensija. Tos pensijos buvo iškovotos Roosevelto Naujajai dalybai atėjus prie galios, kuomet Amerikos darbo žmonės per didžiąją depresiją masiniai radikalizavosi, tapo kovingesniais, organizavosi, spietėsi į industrines unijas. Jie išsikovojo senatvės pensijas kartu su nedarbo kompensacija, su darbo valandų aprubežiavimu ir kitais laimėjimais.

Dabartinė Washingtone sėdinti administracija, jeigu tik galėtų, tas visas socialines reformas panaikintų pernakt: toks yra tų ultrareakcininkų tikras noras. Bet jie, žinoma, to negali daryti, nes ekonomija dar labiau subliūkštų, žmonės dar labiau įnirštų . . .

Tad, jie bando tą atsiekti žingsnis po žingsnio. Ir kelios savaitės atgal šalies prezidentas paskelbė, kad jis pasiūlys Kongresui taksuoti socialinio saugumo pensijas. Pagalvokite: senyvi žmonės, kurie gauna kokių dviejų ar trijų šimtų dolerių pensiją per mėnesį, būtų turėję mokėti taksus iš tos sumos, tuo tarpu, kai didžiosios korporacijos, kurios uždirba milijonus ir milijonus, dažnai visai mokesčių neturi mokėti!

Dabar pranešama, kad valdžia to pasiūlymo jau nedarys. Mat, šalyje kilo toks lermas, kad valdžia išsigando rezultatų. Ne tik demokratiniai kongresmanai ir senatoriai, bet ir jų republikoniški kolegos pradėjo signaluoti Baltajam namui, kad žmonės to netoleruos. Republikonai pradėjo įspėti administraciją, kad jeigu senelių pensijos bus dar labiau apkarpytos, republikonai tikrai pralaimės rinkimus. Tas ir sulaikė žiauriąją administracijos ranką prieš ir taip jau žemas senyvų žmonių įeigas.

Švedų premjero pasiūlymas

Socialdemokratinis Švedijos premjeras Olaf Palme pasiūlė, kad Europoje būtų sukurta nuo branduolinių ginklų laisva zona. Jis siūlo Vakarų Europos kraštams, kurie priklauso prie Šiaurės Atlanto Sutarties organizacijos (NATO) reikalauti iš Jungtinių Amerikos Valstybių, kad jos ištrauktų visus termobranduolinius ginklus iš jų teritorijų. Jis tuo pačiu laiku nori, kad Varšuvos pakto kraštai, tai yra, Rytų Europos socialistiniai kraštai, irgi taptų laisvi nuo termobranduolinių ginklų. Kitaip sakant, abi didžiosios pasaulio jėgos, JAV ir TSRS, liktų ginkluotos, bet Europos kontinentas kaipo toks (neįskaitant TSRS europietiškas dalies) taptų "taikos zona".

Mes nežinome, ant kiek tas siūlymas praktiškas, bet vieną galima pasakyti: su laiku visas pasaulis turės tapti laisvas nuo termobranduolinių ginklų, visas pasaulis turės būti viena didžiule taikos zona, ir kiekvienas siūlymas, kuris rodo į tą linkmę, yra sveikintinas, nežiūrint į detalių praktiškumą.

Tyrinėjimai Izraelyje

Speciali komisija, kuri dabar veikia Izraelyje, baigia tyrinėti palestiniečių stovyklose Libane pravestas skerdynes. Tos komisijos sudarymas buvo reikalautas geros dalies Izraelio visuomenės, ir valdžia negalėjo to reikalavimo ignoruoti.

Tyrinėjimas dar nebaigtas, bet komisija jau įspėjo premjerą Beginą, karo reikalų ministrą Šaroną ir užsienio reikalų ministrą Šamirą, kad jie gali būti laikomi atsakomingais. Kaip tą suprasti? Ar iš tikro pačios valdžios paskirta komisija ras valdžią kalta? Būtų perdaug naivu tam tikėti. Mums atrodo, kad komisija sudaryta, kad patenkinti viešąją nuomonę šalyje, bet ne tam, kad surasti pilną teisybę. Faktinai tos teisybės nei ieškoti nereikia: kad skerdynes Sabros ir Šatilos stovyklose pravedė po izraeliečių aukštąja komanda veikią libaniečiai fašistai-falangistai, žino visas pasaulis. Izraelio valdžia atsakominga pirmoje eilėje, nors būtų gerai, jeigu aiškiau būtų iškelti faktai, ant kiek dabartinis Libano prezidentas Gamajalas, falangistų lyderis, irgi turėjo tiesioginių ryšių su skerdikų daliniais.

"Meilės—nors trupučiuką . . ."

Tikslios datos nustatyti neįmanoma, bet vieną gražią dieną dipukai pastebėjo, kad beveik niekas "laisvajame pasaulyje" jų nemyli. myli, nemyli—anokia čia bėda, numos ranka tūlas "vaduotojas", mums pilnai pakaktų pagarbaus dėmesio. Ar įsiklausymo bei supratimo. Pakakt gal ir pakaktų, bet iš kur tas įsiklausymas ar supratimas atsiras, jeigu "vadavimo" fronto naujienomis, švelniai tariant, mažai kas tesidomi? Sakiau, kartą į ketverius metus prireikia kuriam nors Amerikos veikėjui dipukų balsų—tada nusifotografuoja su užrašėliu "Aš myliu lituanus", įteikia nuotrauką Marquette Parko aborigenams, ir kvit. O pats iš tikro nei myli, nei nemyli—padarė ką reikia ir tuojau pat pamiršo "Myli, myli! Dabar tai pagyvensim!"—kurį laiką šūkalioja apsvaigę iš laimės "vaduotojai", bet netrukus euforija praeina, entuziazmas išgaruoja, ir vėl tenka susidurti su realybe akis į akį . . .

Ir vėl prasideda sunki kova už būvį. Vėl dipukai šaukia visam pasauliui apie savo rūpesčius, vėl žadina opiniją, ir vėl—kurį kartą—įsitikina, jog niekas šiuo jų triūsu nesidomi. Skambink neskambinęs visais varpais—kapų tyla. Tarsi "vaduotojų" ir nebūtų . . .

Žinoma—pikta. Žinoma, reikia kažką daryti, nejuokais susirūpino "vaduotojai" ir surengė Toronte specialų seminarą. Pokalbio tema—kaip prasimušti didžiojon spaudon ir sudominti savo veikla amerikiečius. Surengti seminarą nebuvo sunku, nes šnekėta šia tema ne kartą ir ne du. Todėl nei ataskaitinio pranešimo, nei "veiksnių" pasisakymu rašyti iš naujo nereikėjo, pakako atšviežinti ankstesniuosius.

Seminaras, reikia pasakyti, šįkart pavyko. Jis truko net penkias valandas. Jo dalyviai vienbalsiai pripažino, kad "vaduotojų" rūpesčiai tikrai niekam, išskyrus juos pačius, neįdomūs, kad kitataučiams, nemandagiai išsireiškus, nusispjaut, ar "išvaduos" dipukai Lietuvą kitąmet po šventų velykų, ar ketvirtadienį po lietučio, ar apskritai niekada "neišvaduos". . .

O kiek metų dirba, sielojosi tautiečiai, kiek popieriaus ir spaustuvinių dažų išeikvota! Antai dipukų Informacijos centras per metus išdalina arti 100 tūkstančių biuletenių ir brošiūrų, nuolat verčiami į anglų kalbą visi antitarybiniai paskviliai, krupščiai vedamas "kitaip galvojančių" ar religinių ekstremistų kartotekos ir dosjė . . . Į provincijos spaudą mums lengviau pakliūti, pastebėjo vienas seminaro dalyvis, tačiau kokią įtaką gali turėti provincijos spauda? Ko gero, mes blankiai, neįdomiai ir be išmonės rašom, spėliojo kitas, užtat mumis niekas nesidomi . . . Aprašomas įvykis turi būti visuotinės reikšmės, mokė trečias, tada mus pastebės. Pastebės, sulauksi, atkirto kiti. Atrodytų, taip išreklamavom "veiksnių" susibūrimą Toronte, tokį pavadinimą jam prikabinom—Pasaulio Lietuvių Dienos—o kas susidomėjo? Kas parašė? Niekas. Nė eilutės. O kodėl?

Todėl, siterpė dar vienas, mojuodamas "Tėviškės žiburiais", ir pacitavo šio laikraščio vedamąjį: "Tai, kas mums atrodo labai svarbu ir didinga, didžioji spauda laiko nereikšmingais dalykais. Pvz., dainų šventė mums yra didelio masto, svarbus renginys, tuo tarpu didžiosios spaudos atstovams tai atrodo paprastas mėgėjų koncertas".

Tas tiesa, konstatavo seminaro dalyviai, bet šunelis pakastas žymiai giliau: "Žurnalistams mes atrodome labai dešini, kai kuriems—net ekstremistai, todėl pagal juos mes plačiajai visuomenei neįdomūs".

Ar tikrai jie ekstremistai? Pabandykime trumpai apžvelgti, kas šiandien rūpi pasauliui ir kas—"vaduotojams" . . . Taikos išsaugojimas, įtempimo mažinimas, nusiginklavimas? Dipukams dėl to nei šilta, nei šalta. Netgi atvirkščiai: kuo greičiau "šaltas karas" peraugs į karštąjį, tuo daugiau jiems bus vilčių pasiekti savo tikslus. Tad kokios gali būti kalbos apie detante ar, neduok dieve, Europos šalių sienų neliečiamumą? Tad kam tie Helsinkiai ir Madridai? Nebent tik tam, kad dar kartelį patriukšmavus.

Ekstremistai, privalom pripažinti. Patys tikriausi. Todėl ir neįdomūs. Nes pasaulis šiandien gyvena kitkuo. "Vaduotojai" ne tik nežengia su visais į koją, jie eina į priešingą pusę . . .

Atrodytų, ši protinga, nors ir nelinksma išvada turėjo priversti Toronto seminaro dalyvius padaryti tam tikras išvadas . . . Nieko panašaus! "Vaduotojai" tuojau pat pamiršo atvirumo minutę ištartus žodžius ir, lyg niekur nieko, nutarė dar aktyviau propaguoti "vadavimo" idėjas, tačiau daryti tai žymiai gudriau. Pavyzdžiui, į "veiksnių" organizuojamas eitynes buvo parekomenduota prisikalbinti garsių Amerikos asmenybių, kuriomis nuolat domisi didžioji spauda. Žiūrėk, susidomės ir šalia trepsinčiais dipukais . . . Ypač svarbu, nutarė susirinkę, užmegzti asmeninius kontaktus su žurnalistais, redaktoriais ir leidėjais—susibičiuliavus gal kokį "veiksnių" opusą prakištume . . . Ir dar—būtinai suorganizuoti masinį laiškų rašymą—tai pigu ir labai efektyvu. Palaukit, mažai kas iš mūsų moka rašyti be klaidų, bandė prieštarauti vienas dalyvių, todėl nutarime "vaduotojai" specialiai pabrėžė, jog nepakankamas anglų kalbos mokėjimas nėra pagrįstas pasiteisinimas, nes kalbą gali kas nors kitas ištaisyti".

Ir pats svarbiausias dalykas, padėsiantis pakeisti "veiksniams" nepalankią opiniją—gera reklama. Todėl būtina pasitelkti pagalbon reklamos specialistus, ir tada reikalai pagerės. Amerikiečiai "dipukais" susidomės ir, ko gero, netgi pamils. Tuo seminarą ir baigė . . .

Visa tai labai primena satyriko pasakytą šmaikščią frazę: "Viešpatie, kaip sunku būti gražiu, kai esi negražus . . ." Sakoma, kad reklama Amerikoje tikrai gali viską. Tačiau primesti "vadavimo" rūpesčius Jungtinių Valstijų visuomenei? Iškišti nelabai gerą kvapą turinčią dipukų prekę praktiškiesiems amerikiečiams? Čia, mūsų nuomone, bet koks specialistas bejėgis.

Nors—laikas parodys . . .

Kazys Bagdonavičius

Highland Park, Mich. — Chrysler korporacija pasiekė susitarimo su United Automobile Workers unija tiek JAV, tiek Kanadoje. Nuo pereito pirmadienio prie darbo sugrįžo 10 tūkst. Kanadoje streikavusiųjų, o JAV sugrįžo į darbą 4,600 darbininkų, kurie buvo anksčiau paleisti. Darbo unijos laimėjo atlyginimų pakėlimus ir pragyvenimo išlaidų priedus.

IŠ LAIŠKŲ

Dear Ilse!

Having read in Briefs in Laisvė of October 8 the very sad description about the passing away of your dear husband, I was moved greatly and the image of two roses which opened up in your garden on that tragic day prompted me to express the sorrowful mood in a short poem. I am sure that the bush of those roses will remind you of Anthony each spring spreading their wonderful blossoms under your window.

Nuostabi rožė

Nors gėlės buvo seniai nužydėję
Mūsų palangėj,
Nors dvelkė jau vėsūs rudenio vėjai
Ir niaukės padangė,
Dvi rožės puikios prasiskleidė tą rytą
Vienoj šakelytėj.

"Viena jų man, o kita—ligoniui,
Kuris turi pakilti!"—
Tariau pati sau, pažvelgus maloniai,
Gaivindama viltį,
Turėdama karštą, vienintelę mintį:
Jį susigrąžinti . . .

Bet tapo tikėjimas viltys karščiausios
Skausmingai tuščios,
Atėjo metas sunkiausias, klaikiausias,
Valandos rūsčios,
Gyvybė užgeso, veik šimtmetį plakus . . .
Pasibaigė takas . . .

Bet rožė, jam palangėj pražydus,
Maloniai švyti.
Gėlė ta man rodos stebuklas didis,
Lyg jo dalelytė . . .
Tas rožės krūmas neliaus juk žydėti.
Nuolat jį minėti . . .

J. S.

Varėnos maisto pramonės kombinatas gamina daugiau kaip 40 pavadinimų produkciją. Tai marinuoti burokėliai, agurkai, įvairūs marmeladai, džemai, beržų sula ir kt. Savo gaminius varėniškiai siunčia ir į kai kurias užsienio šalis.

Nuotraukoje: **Varėnos maisto pramonės kombinato darbininkams įrengtas gražus poilsio kampelis.**

M. Baranausko nuotrauka

Tvirti penkmečio žingsniai

Antrųjų penkmečio metų Tarybų liaudies ūkio, mokslo, kultūros laimėjimus apžvelgė gruodžio 12 dienomis Vilniuje įvykusi Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos sesija.

Sesijoje pateikti skaičiai negali nedžiuginti. Pramonės produkcijos gamyba padidėjo beveik 3.7 procendo—daugiau, negu buvo numatyta plane. Vos ne devyni dešimtadaliai jos prieaugio gauta didinant darbo našumą. Tai reiškia, kad jeigu šiemet darbo našumas būtų likęs toks pats, koks buvo pernai, tai viskam, kas nuveikta materialinės gamybos sferoje, būtų turėję papildomai dirbti daugiau kaip 50 tūkst. žmonių. Šiemet gautas ketvirtadaliu didesnis negu pernai javų derlius, išaugo gyvulininkystės produkcijos gamyba, 1 bilijonu 560 milijonų rublių padidėjo svarbiausias nacionalinis turtas—pagrindiniai fondai. Tai—nauji fabrikų ir gamyklų cechai, melioracijos sistemos, keliai, gyvenamieji namai, mokyklos, ligoninės.

Aukšti Tarybų Lietuvos ekonomikos augimo tempai, išaugęs mokslinis techninis potencialas sudaro tvirtą pamatą tolesnei socialinei ekonominei pažangai. Aukščiausiosios Tarybos priištame Lietuvos TSR 1983 metų valstybinio ekonominio ir socialinio vystymo plane ir valstybiniame biudžete numatyta padidinti nacionalines pajamas 200 milijonų rublių. Už tokią sumą galima, pavyzdžiui, pastatyti keliolika stambių fabrikų ir gamyklų. Kapitaliniai įdėjimai į respublikos liaudies ūkį pasieks 1 bilijoną 780 milijonų rublių.

Ekonomikos pagrindų vadiname energetiką: nuo jos ugdymo pirmiausia priklauso kitų liaudies ūkio šakų vystymo tempai. Štai kodėl visi labai pakiliai sutiko pranešimą, kad ateinančiais metais rikiuotėn stos pirmieji Ignalinos atominės elektrinės pajėgumai. Ši elektros jėgainė, beje, viena galingiausių Europoje, leis toliau sparčiais tempais vystyti pramonę, didinti žemės ūkio aprūpinimą elektra. Bus elektromechanizuoti tokie sunkūs darbai, kaip pašarų ruošimas, mėšlo šalinimas iš gyvulininkystės kompleksų. Naujuosius respublikos sostinės gyvenamuosius rajonus gerai šiluma aprūpins Vilniaus trečiosios termofikacinės elektrinės pajėgumai, kurie pradės veikti ateinančių metų pabaigoje.

Mašinų gamybos pramonėje, praktiškai sukurtoje pokario metais, sparčiausiai ugdomi tie jos pošakiai, kurie padeda spartinti liaudies ūkyje technikos pažangą. Tai elektronikos ir radiotechnikos pramonė, prietaisų, automatizavimo priemonių, elektroninės skaičiavimo technikos, precizinių staklių gamyba. Šių pramonės šakų gaminiai gerai vertinami ne tik Tarybų Sąjungoje, bet ir 80-yje užsienio šalių.

Labai daug dėmesio skiriama tolesniam respublikos agropramoninio komplekso vystymui. Ateinančiais metais žemės ūkio produkcijos gamybą visuomeniniame ūkyje planuojama padidinti daugiau kaip dešimtadaliu. Tam pasitarnaus nauja technika, kurią Tarybų Lietuva gaus iš Rusijos Federacijos, Ukrainos, Baltarusijos ir kitų broliškų respublikų. Rikiuotėn stos aštuoni labai dideli pieno gamybos kompleksai, taip pat plečiami priemiestiniai paukštynai, kuriuose visi darbai atliekami pramoniniu būdu. Bus įgyvendinta plati melioracijos darbų programa: dabar kasmet respublikoje nudrenuojama tiek žemių, kiek jų buvo nusausinta per dvidešimt buržuazijos valdymo Lietuvoje metų. Ateinančiais metais planuojama išplėsti mėsos ir pieno kombinatus, konservų fabrikus.

Spartus ekonomikos augimas leidžia toliau kelti darbo žmonių gerovę, toliau tenkinti išaugusius gyventojų kultūrinius ir socialinius poreikius. Ateinančiais metais vidutinis mėnesinis darbininkų ir tarnautojų užmokestis išaugs 2, o kolūkiečių darbo apmokėjimas—3,4 procento. Didėjant realiosioms gyventojų pajamoms, kurias sudaro tiesioginis darbo apmokėjimas, kartu auga nemokamos materialinės vertybės ir paslaugos, taip pat išmokos iš visuomeninių vartojimo fondų. Šie fondai—reikšmingas, dažnai iš pirmo žvilgsnio nepastebimas gyventojų pajamų šaltinis. 1983 metais nemokamam mokymui visose bendrojo lavinimo, specialiosiose ir aukštosiose mokyklose, medicininei pagalbai, pensijoms ir pašalpoms, vaikų išlaikymui darželiuose ir lopšeliuose, stipendijos studentams ir specialiųjų vidurinių mokyklų moksleiviams, poilsiui ir kitoms darbininkų, tarnautojų, kolūkiečių reikmėms tenkinti bus išleista beveik tiek pat lėšų, kiek jų investuojama į visą respublikos liaudies ūkį. Apie spartų visuomeninių fondų didėjimą byloja tokie skaičiai. Jei vidutiniškai vienam respublikos gyventojui per metus 1956 metais jie sudarė 157, 1970 metais—377 rublius, tai ateinančiais metais sudarys 532 rublius.

Reikšmingi pasiekimai, dideli planai įkvepia Tarybų Lietuvos darbo žmones naujiems laimėjimams.

Romualdas Česna

Tarybų Lietuvos Naujienos

[PRANEŠA MIESTŲ IR RAJONŲ LAIKRAŠČIAI]

Energetikos milžino statyboje

Įtemptai darbuojasi vienos didžiausių Europoje Ignalinos atominės elektrinės statytojai, kad 1983 metais būtų paleistas pirmasis jos energetinis blokas. Anksčiau laiko užbaigta centrinės stoties salė. Montuojamos 750 tūkstančių kilovatų galingumo turbinos, kiti įrengimai. Daugelis statytojų ir montuotojų kolektyvų, informuoja "Nauja vaga", dirba pralenkdami planinį grafiką.

Energetikų miestas Sniečkus, jau turintis daugiau kaip 10 tūkstančių gyventojų, puošiasi naujais daugiaaukščiais gyvenamaisiais namais.

Kas trečiam-ketvirtam gyventojui

Milijoną porų avalynės šiemet išleis "Elnio" gamybinio susivienijimo Mažeikių fabriko kolektyvas, praneša "Pergalės vėliava". Lenktyniaudamas TSRS 60-mečio garbei, jis patiekia produkcijos gerokai daugiau negu planuota. Šiemet pradėta gaminti 22 naujų modelių avalynė. Ypač geras paklausos susilaukė moteriškos basutės iš margintos tekstilės džinso, dirbtinis zamšo, natūralios odos.

Keičia kaimo veidą

Lekėčių kaime iškilo naujas kvartalas tarpūkinės gyvulininkystės įmonės darbuotojams. Į jį dabar gražiai įsikomponavo ir naujasis 90 vietų vaikų lopšelis-darželis, pastebi Šakių "Draugas".

Kaimo gyventojų skaičius jau perkopė tūkstantį ir žada dar padvigubėti, nes augs ir įmonė: ateityje čia kasmet numatoma gauti per 50 tūkstančių centnerių kiaulienos. Ateinančiais metais prie Lekėčių sutyvuliuos 13 hektarų tvenkinys, o netoli jo įrengiamas miško parkas.

Dvidešimt įkurtuvių

Tiek įkurtuvių iš karto atšvęsta Neverbinių šiltnamių kombinato gyvenvietėje. Dvidešimties butų namas—tai jau trečiasis gyvenamasis pastatas šios naujos žemės ūkio įmonės darbuotojams, pažymi Kauno rajono "Komunizmo vėliava". Pirmame ateinančių metų ketvirtyje bus apgyvendintas dar vienas namas.

Prigijo kaime

Pastačius Saločių tarpūkinę gyvulininkystės įmonę, kurioje per metus bus nupenima 12 tūkstančių kiaulių, į ją atėjo nemažai žmonių, iki tol nedirbusių žemės ūkyje arba pasitraukusių iš jo, rašo Pasvalio "Darbas". Šiuos žmones paviliojo industrinis darbo pobūdis ir tai, kad darbininkai iš karto aprūpinami patogiais butais. Įmonės darbuotojai gyvena Saločių miestelyje, kuriame yra vaikų darželis, mokykla, parduotuvė, biblioteka. Aplinkui—gražus šilas, vaizdingos Mūšos pakrantės. Daugelį grįžusiųjų į kaimą kartu su kitais pirmūnais jau globoja jaunos darbininkės, su įmonės stipendijomis baigusias Žeimelis profesinę technikas mokyklą.

Sveikas, jaunime

Iškilmingai priėmė į savo darbo šeimą 16 vaikinų ir merginų, pirmą kartą gaunančių darbo knygeles, Klaipėdos jūrų prekybos uosto kolektyvas. Jaunuosius darbininkus sveikino administracijos atstovai, darbo veteranai, gamybos pirmūnai. Jiems koncertavo "Žiogelio" vaikų choreografinis liaudies kolektyvas ir liaudies ansamblis "Disvitis" šokėjų grupė.

Tokia graži pašventimo į darbininkus tradicija Jūrų prekybos uoste puoselėjama su antrą dešimtmetį, primena "Tarybinė Klaipėda".

Inžinierių dienos

Šiauliuose nuo antros lapkričio pusės iki gruodžio vidurio buvo paskelbtos inžinierių dienos. Tai tradicinis, jau aštuntasis renginys, kurio metu daugiausia dirbama atskirose sekcijose pagal pramonės ir kitas liaudies ūkio šakas. Tokių sekcijų dabar yra trylika. Jų veikla ypač suaktyvėjo Šiauliuose įkūrus inžinierių namus. Šiemet inžinierių dienų dalyviai gvildeno gamybos organizavimo ir valdymo problemas, specialistų vaidmenį šiame procese.

Šiauliuose, pastebi "Raudonoji vėliava", dabar inžinieriai sudaro gausiausią miesto inteligentijos būrį. Diplomuotų inžinierių čia dirba apie 3 tūkstančius, ir jų skaičius kasmet padidėja daugiau kaip 200.

Moksleivių darbai

Panevėžio tarpmokyklinis gamybos mokymo kombinatas vienas pirmųjų šalyje tapo TSRS liaudies ūkio pasiekimų parodos dalyviu. Kasmet čia padaroma produkcijos už 5 milijonus rublių, išleidžiami daugiau kaip 300 pavadinimų gaminiai. Kombinate galima įsigyti 14 profesijų. "Panevėžio tiesa" rašo, kad parodos lankytojai labai domisi moksleivių darbais.

Žemaitijos kaimui

Jau keletoje Žemaitijos ūkių pastatyti šie vienbučiai nameliai, o Telšių rajono Upynos kolūkyje jų yra šeši. Namo sienos pagražintos granitu, žėručiu. Jis labiau pritaikytas Žemaitijos kraštovaizdžiui. Keramzito plokštės gerai laiko kambariuose šilumą, namas su komunaliniais patogumais, pigesnis už Alytuje gaminamus surenkamuosius medinius namus.

Mažeikiai, kuriems patikėta naujų eksperimentinių namų gamyba, rašo "Pergalės vėliava", palaiko glaudžius ryšius su Žemės ūkio statybos projektavimo instituto Kaune darbuotojais. Bendromis jėgomis siekiama geros namų kokybės.

Paruošė A. Petrauskas

■ GUDRUS PARKERIS

Seniai įpratome naudotis įvairiausios išvaizdos ir dydžio magnetofonais bei diktofonais, net ir pačiais mažiausiais. VFR „Gesellschaft" firmos specialistai įsigudrino tokį aparatą įmontuoti į seną rašymo prietaisą — parkerį, kurio skersmuo mažesnis kaip 1 centimetras. Vienos mikrokasetės pakanka 33 min. trukmės įrašui; parkeryje esantis mikrofonas fiksuoja 100—4000 Hz diapazono garsus. Įrašas atgaminamas specialiu priedėliu. Tuo pačiu metu parkerį galima naudoti ir pagal tiesioginę paskirtį rašyti popieriuje tai, kas jau užfiksuota juostelėje. Ši naujovė labai patiks rašytojams ir žurnalistams, visiems, kam reikia užrašinėti žmonių kalbas.

● SMEGENŲ OPERACIJA RAGANOSIUI

Indijoje, Jaidaparos draustinyje veterinarijos gydytojams pirmą kartą pavyko indiškajam raganosiui sėkmingai operuoti smegenis. Brakonierių sunkiai sužeistą raganosį eiguliai rado draustinio tankumyne. Skubiai iškviesti veterinarai užmigdė valstį raganosį ir nugabeno jį į veterinarinę kliniką. Ten jam iš akies duobutės ir smegenų pavyko išimti kelis šratus. Po gydymo antibiotikais raganosis vėl buvo „išrašytas" į draustinį. Pasak gydytojų, operacija pavyko, ir žvėris vėl bėgioja sveikas ir smagus...

JURIJUS ANDROPOVAS

Jurijus Andropovas gimė 1914 m. birželio 15 d. geležinkelininko šeimoje Stavropolio krašto Nagutskajos stotyje. Jis baigė aukštąjį mokslą. TSKP narys nuo 1939 metų.

Šešiolikmetis komjaunuolis J. Andropovas buvo darbininkas Šiaurės Osetijos ATSR Mozdoko mieste. Po to jo darbo biografija tęsiama Volgos laivininkystės laivuose, kur jis dirbo matrosu.

Nuo 1936 metų J. Andropovas dirbo komjaunimo darbą.

Jis buvo išrinktas vandens transporto technikumo komjaunimo organizacijos etatiniu sekretoriumi Jaroslavlio srities Rybinsko mieste. Netrukus jis buvo iškeltas į VLKJS CK komjaunimo organizatoriaus Rybinsko miesto Volodarskio laivų statykloje postą. 1938 metais Jaroslavlio srities komjaunuoliai išrenka J. Andropovą VLKJS Jaroslavlio srities komiteto pirmuoju sekretoriumi. 1940 metais J. Andropovas išrenkamas Karelijos LKJS CK pirmuoju sekretoriumi.

Nuo pirmųjų Didžiojo Tėvynės karo dienų J. Andropovas — aktyvus partizaninio judėjimo Karelijoje dalyvis. Po Petrozavodsko miesto išvadavimo iš fašistinių grobikų 1944 metais J. Andropovas dirba partinį darbą. Jis išrenkamas partijos Petrozavodsko miesto komiteto antruoju sekretoriumi, o 1947 metais — Karelijos Komunistų partijos CK antruoju sekretoriumi.

1951 metais J. Andropovas TSKP CK nutarimu perkeliamas į TSKP CK aparatą ir skiriamas inspektoriumi, o vėliau TSKP CK poskyrio vedėju.

1953 metais partija siunčia J. Andropovą dirbti diplomatinį darbą. Kelerius metus jis buvo Tarybų Sąjungos nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Vengrijos Liaudies Respublikoje.

1957 metais J. Andropovas buvo iškeltas į TSKP CK skyriaus vedėjo postą.

XXII ir paskesniuose partijos suvažiavimuose J. Andropovas išrenkamas TSKP Centro Komiteto nariu.

1962 metais J. Andropovas išrenkamas TSKP CK sekretoriumi.

1967 metų gegužės mėnesį J. Andropovas paskiriamas Valstybės saugumo komiteto prie TSRS Ministrų Tarybos pirmininku. Tų pačių metų birželio mėnesį jis išrinktas kandidatu į TSKP CK Politinio biuro narius.

1982 metų gegužės mėnesį J. Andropovas buvo išrinktas TSKP CK sekretoriumi.

Nuo 1973 metų balandžio mėnesio J. Andropovas — TSKP CK Politinio biuro narys.

Jurijus Andropovas — daugelio šaukimų TSRS Aukščiausiosios Tarybos deputatas.

Visuose postuose, kuriuose partijos paliepimu darbavosi J. Andropovas, pasireiškė jo ištikimybė didiesiems Lenino, partijos idealams. Jis skiria visas savo jėgas, žinias ir patyrimą partijos nutarimų įgyvendinimui, kovai už komunistinių idėjų pergalę.

Už didelius nuopelnus Tėvynei J. Andropovui — įžymiam Komunistų partijos ir Tarybų valstybės veikėjui 1974 metais suteiktas Socialistinio Darbo Didvyrio vardas. Jis apdovanotas keturiais Lenino ordinais, Spalio revoliucijos, Raudonosios vėliavos ordinais, trimis Darbo raudonosios vėliavos ordinais ir medaliais.

Varėnoje iškilo naujas gražus pastatas, kuriame įsikūrė vaistinė. Naujojoje vaistinėje gerai įrengta aptarnavimo salė, patalpos vaistams ruošti, poilsio kampeliai vaistinės darbuotojams.

Nuotraukoje: **Asistentiniame skyriuje Onutė Šedžiuvienė ruošia vaistus.**

M. Baranausko nuotrauka

● HIPERTONIJOS PROFILAKTIKA

Gydytojai mano, kad žmonės, kurių diastolinis kraujo spaudimas siekia 80—90 mm gyvsidabrio stulpelio, savo kraujospūdį gali sumažinti be gydytojo pagalbos naminėmis profilaktikos priemonėmis. Tokių žmonių mirtingumas turbūt dvigubai didesnis negu tų, kurių diastolinis spaudimas mažesnis kaip 80 mm (Pasaulinės sveikatos apsaugos organizacijos duomenimis hipertonijos slenksčiu laikomas kraujospūdis nuo 140/90 iki 160/95 mm).

Asmenims, kurių diastolinis kraujospūdis ne didesnis kaip 90 mm, nepatariama gydytis vaistais, tačiau jiems reikia naudoti tokias profilaktikos priemones: riboti druską, mažinti svorį, jeigu jis didesnis už normą, ir sistemingai mankštintis. Hipertonijos galima išvengti sveiku gyvenimo būdu.

Norint išaiškinti potencialius hipertonikus, reikia reguliariai matuoti pacientų kraujospūdį, kad jie įprastų prie šios procedūros ir jos rezultatų neveiktų jaudinimasis. Matavima reikia atlikti tris kartus, pacientui ramiai pasėdėjus ne mažiau kaip 5 minutes, — rašoma „Medical Tribune" (JAV).

TARPTAUTINĖMIS TEMOMIS

Geriant kavą . . .

Arabai, labiau negu europiečiai, mėgsta kavą. Ilgą laiką išgyvenęs Rytų kraštuose, galiu drąsiai tvirtinti, kad arabiškos kavos nepalyginsi su jokia kita, ir net, sakykim, su braziliška. Užtenka išgerti vieną mažytį juodos kaip anglis, aromatingos kavos puodelį ir netrukus pajunti jos efektą. Arabiškoje kavoje yra didelis procentas kafeino.

Rytų kraštuose pagal ilgaamžę tradiciją visi svarbiausi įvykiai svarstomi prie kavos puoduko. Ištisas valandas, mažiukais gurkšniukais gerdami "gyvybės sultis" (taip kartais čia vadinama kava), susėdę prie staliukų, išdėstytų tiesiog ant šaligatvių, arabai tariasi, ginčijasi ir mitinguoja. "Gyvybės sulčių" gėrimas viešoje vietoje—vien tik vyrų privilegija. Moterims tai daryti uždrausta, nes įvairių svarbių klausimų svarstymas—stipriosios lyties reikalas.

Taigi šiomis dienomis Egipte kavos gerbėjai aptaria pačią svarbiausią temą—Ismato Sadato bylą.

Buvusio prezidento brolis demaskuotas kaip didelis aferistas ir sukčius. Jis kaltinamas tuo, kad padarė žalą šalies ekonominiams interesams, neteisėtai praturtėjo, piktnaudžiavo giminystės ryšiais. Prokuratūros organai uždėjo areštą jo turtui ir pinigams. O po to, kai I. Sadatas mėgino pažeisti šį sprendimą, jis kartu su trimis sūnumis buvo nugabentas į kalėjimą.

Nors valdžia uždraudė skelbti tardymo medžiagą, kol jis nebus baigtas, laikraščiai vos ne kasdien pateikia vis naujų faktų iš šios skandalingos bylos. Sprendžiant iš publikacijų, kaltinamojo machinacijų istorija siekia ne vieną dešimtmetį. Į jo veiklos sferą įėjo narkotikų kontrabandos operacijos, sandėriai juodojoje rinkoje, netinkamų maisto produktų importas, valstybės žemių pasisavinimas, prievartavimas duoti pinigų už protekciją ir t. t. Dar septintajame dešimtmetyje I. Sadatas buvo apkaltintas lėšų grobstymu ir patrauktas baudžiamojon atsakomybėn. Bet tikrasis kombinatoriaus veiklos bumas prasidėjo vėliau, kai į prezidento kėdę atsisėdo Ismato vyresnysis brolis Anvaras.

Pasipelnymo šaltinių jis rado ir už Egipto ribų. Dar praėjusiais metais arabų spaudoje pasirodė pranešimų, kad I. Sadatas ėmė milijoninius "komispinigius" už paramą Amerikos firmoms, tiekiančioms ginklus Egiptui. Neliko jis nuošalyje ir tada, kai prasidėjo Kairo ir Telavivo suartėjimas. Kol vyresnysis Sadatas svarstė su Beginu ir kompanija būdus Camp Davido sandėriui realizuoti, jaunesnysis sugebėjo kaip reikiant pasipelnyti iš komercinių sandėrių su izraeliečiais. Iš smulkaus sukčiaus jis virto vienu turtingiausių šalies žmonių. Jo turtui aprašyti dabar sudaryta daugiau kaip 20 specialių komisijų, kurios dirba septyniose Egipto gubernatorystėse.

Žodžiai "prezidento brolis" atverdavo sukčiui visas duris. Prezidentas žinojo apie neteisėtą Ismato veiklą, bet nesiėmė reikiamų priemonių. Sekdami jo pavyzdžiu, Ismatą globoje ir kiti oficialūs asmenys. Jo nuosavybei saugoti buvęs vidaus reikalų ministras Nabaujis Ismailas paskyrė . . . 250 policininkų.

Dabartinis Egipto prezidentas Hosnis Mubarakas, atėjęs į valdžią po Sadato nužudymo praėjusių metų spalio mėnesį, paskelbė kovą su korupcija vienu svarbiausių savo uždavinių. Per metus buvo demaskuoti keli turtuoliai, pralobę "atvirų durų" ekonominės politikos laikotarpiu ir įgiję nemažą politinį svorį. Tačiau pažangioji visuomenė ne kartą pažymėjo, jog valdžios veiksmai yra nenuoseklūs, o jos priemonės — neefektyvios, kad tikrieji "korupcijos karaliai" tebėra laisvi ir nė negalvoja atsisakyti savo nešvarių machinacijų.

Kaip tik todėl žinia, kad Ismatas Sadatas patrauktas baudžiamojon atsakomybėn—jo teismas jau prasidėjo—sukėlė šalyje didžiulį atgarsį. Šis procesas laikomas politine akcija, kurios seniai laukiama ir kuriai valdžia ryžosi ne be dvejonių. Žmonės nori tikėti, kad šį kartą įstatymo ranka palies ne tik korupcijos, iždo grobstymo ir gobšumo ledkalnio viršūnę, bet ir jo supuvusį pagrindą.

Komentuodami šiuos demaskavimus, apžvalgininkai pažymi, kad kartu su Ismatu Sadatu teisiamųjų suole bus ir jo brolio vykdytas politinis kursas. Šis kursas, rašo nacionalinės pažangiosios (kairiosios) partijos spaudos organas laikraštis "Al-ahali", suteikė spekuliantams, kontrabandininkams, makleriams ir kitiems parazitinio kapitalo atstovams neregėtas galimybes turtėti, todėl korupcijos puolimas neturi apsiriboti I. Sadate ir į jį panašių atskirų asmenų nubaudimu. Reikia kovoti su visa parazitinę klasę ir jos socialinę ekonominę politiką, dėl kurios šalies padėtis yra tokia sunki.

V. Burelis

● MEDŽIO RIEVĖS LIUDIJA

Medžių amžius paprastai apskaičiuojamas pagal kamieno metines rievės. Šis būdas praverčia ir archeologams. Atsirado net nauja mokslo šaka — dendrochronologija. Mat klimato svyravimai — sausros ir lūtys — atsiliepia ir rievėms. Todėl mokslininkai be didelio vargo gali nustatyti vieno ar kito medinio statinio amžių.

Pastaruoju metu su dendrochronologijos specialistais sėkmingai bendradarbiauja menotyrininkai. Štai prieš kiek laiko sensaciją mokslo pasaulyje sukėlė Hamburgo mokslininkų tyrimai. Nustatyta, jog Kaselyje eksponuojamas Rubenso paveikslas iš tikrųjų yra ne jo. Paveikslas nutapytas ant medžio. Pagal rievių skaičių ir jų pobūdį specialistai nustatė, kad tas medis nukirstas po dailininko mirties.

● KALBANTIS ŠVIESOFORAS

Viename vidurio Prancūzijos miestukų, gausiai lankomame turistų, kur pėsčiųjų takas kerta plentą, įrengti kalbantys šviesoforai. Transporto priemonei artėjant prie perėjos, šviesoforai perspėja pėsčiuosius: „Dėmesio! Eiti per gatvę dabar nesaugu!" Nedidelis mikroprocesorius valdo šviesoforų sistemą, o mikrofono tembras labai primena malonų stiuardesės balsą...

● KAD NEPYKTŲ ŽMONA

1845 m. vokiečių chemikas Šenbainas darė bandymus savo virtuvėje ir netyčia paliejo azoto rūgštį. Kad nepyktų žmona, jis čiupo med. vilninę jos prijuostę, nušluostė stalą ir pakabino prijuostę džiūti ties viryklė. Po kelių minučių nuaidėjo sprogimas. Taip buvo atrasta nitroceliuliozė.

● ATMINTIES BEGALYBĖ

Žmogaus atmintis sugeba išlaikyti 100 bilijonų informacijos vienetų. Vadinasi, suaugęs žmogus gali atsiminti 500 kartų daugiau informacijos negu jos yra visuose Britanijos didžiosios enciklopedijos tomuose.

NAUJAS GYVENIMAS PARAŠĖ

Literatūros vakaruose Kaune, Šiauliuose, Ukmergėje, Panevėžyje ir kitur klausia: "Kas nulėmė, kad 1940-1941 m. rašėte kultūrinio palikimo klausimu? Kaip tada šia tema publikacijas vertino visuomenė?" Štai kaip savo mylimiems literatūros vakarų dalyviams atsakau . . .

1940 m. Lietuvoje prasidėjo istoriniai įvykiai. Istorija, naujas gyvenimas iškėlė naujas problemas ir literatūrai. Tada visais varpais reikėjo skambinti: praeities rašytojai, jų kūryba nuo šiol tampa liaudies lobiu. Taip aiškinti buvo be galo svarbu. Kodėl? Nes ligi tol reakcinėje spaudoje buvo paskelbta daug piktų, įžūlių pasakų. Na: socialistinėje visuomenėje "nepripažįstamas kultūrinis palikimas". Reikėjo tas miglas išsklaidyti. To reikalavo pati istorija, pats naujas gyvenimas! Kas imsis šio atsakingo žingsio? O gal patylėti, palūkuriuoti? Ne. Bet čia maža gražių norų. Laisvė man padavė plunksną. To pakako? Ne. Reikėjo pasiruošimo.

Kalėdamas 7 metus už grotų, kultūrinio palikimo, socialistinio realizmo, pažangios literatūros reikšmę studijavau. Studijavau iš marksizmo kriterijų, žinovų. Šedevriškai kultūrinį palikimą išstudijavo didelis eruditas A. Lunačarskis "Vakarų Europos literatūros istorijoje". Šį veikalą 1938 m. užkonspektavau. Studijavau Plechanovo knygą apie talentą. Labai daug puikios medžiagos apie praeities rašytojus radau 1934-1939 m. "Izvestijose". Tai puikių literatūros mokslininkų A. Deičo, A. Leiteso, J. Altmano etiudai apie praeities rašytojus. Jų darbai pasižymėjo didele erudicija, moksliškumu. Juos konspektavau.

Be galo man didelę 1935 m. paslaugą padarė didis mokslininkas, filosofas I. Lupolis. Užkonspektavau jo įdomų etiudą: "Tarptautinis rašytojų kongresas Paryžiuje". Jis—kelių mokslinių veikalų autorius. Didelės erudicijos filosofas, mokslininkas.

Taip iš "Izvestijų" sužinojau, kaip literatūros eruditai dialektiškai vertina Nekrasovą, L. Tolstojų, Heinę, Berenžę, Mopasaną, Balzeką, Zolią. Radau medžiagos ir apie kritinį ir socialistinį realizmą. Tiesa, neužtikau socialistinio realizmo apibūdinimo. Bet kalinių žurnale "Kovotojuje" mėginau savistoviai atskleisti jo esmę, jo skirtumą nuo seno realizmo.

Kaip reikia vertinti Gogolį, dar 1934 m. sužinojau iš kritiko Pavloveco. Apie S. Jesenino poeziją skaičiau kritiko A. Jefremino darbą (jis kelių knygų autorius).

Už grotų apie kultūrinio palikimo ir socialistinio realizmo reikšmę prabilau etiuduose apie A. Barbiusą, "Lietuvių literatūros erudicijos klausimu". 1938 m. žurnale "Mūsų Jėgos" tilpo meno vieno lanko darbas apie A. Venclovos "Draugystę". Jame apibūdinau:—Kas yra realizmas, kritinis realizmas ir socialistinis realizmas?

Plačiau dėl lietuvių kultūrinio palikimo problemos pasisakiau 1938 m. "Kovotojuje" etiude: "Kultūros sutema ir jos šviesa". Jame tvirtinau: nauja ateitis perims Donelaitį, Strazdelį, Lazdynų Pelėdą. Įsileis į literatūrą V. Kapsuką. Aukštai iškels užmirštąją Žemaitę ir t. t. Dariau išvadą: jau aušta diena tokiai pergalei . . .

Ir štai sužėrėjo laisvė. Tuoj paskelbiau išsamius straipsnius dėl kultūrinio palikimo: "Liaudiškasis menas", "Socialistinio realizmo linkme", "Rašytojas ir liaudis" ir kt.

Kaip reagavo? P. Cvirka ne tik man po kalėjimo patarė atsiduoti literatūrai. Jis visu rimtumu sakė tas publikacijas. Net sakė:

— Gerai! Gerai, kad rašai apie kultūrinį palikimą. Tai dabar aktualu!

Tada veikė jaunųjų rašytojų sekcija. Jos narys L. Vainikonis dabar liudija. Na P. Cvirka patardavo tais mano etiudais apie kultūrinį palikimą, apie socialistinį realizmą pasidomėti (tais metais apie tai nežinojau).

1940-1941 m. kai kuriuose etiudiuose liečiau ir literatūros teorijos klausimus. Na bandžiau atsakyti, kaip reiktų suprasti socialistinį realizmą, kokia talento esmė, koks gali būti stilius, kodėl būtina perimti kultūrinį palikimą, kritikos uždavinys ir t. t.

Kaip į tas mano 1940-1941 m. publikacijas reagavo vivuomenė ir rašytojai? 1941 m. pavasarį "Valstiečių Laikraštis" paskelbė anketą. Pasipylė skaitytojų atsakymai. Daug kas rašė: "Daugiau savo laikraštyje spausdinkite A. Liepsnonį". A. Maginskas žurnale "Į pagalbą" paskelbė mano apsakymo ištrauką "Žydė" (parašiau kalėjime). Vėl prabilo skaitytojai: gerai autorius padarė grožiniame kūrinyje pasmerkdamas antisemitizmą.

Toliau rašyti mane padrąsino P. Cvirkos pritarimas. Jis buvo patenkintas, kad savo etiuduose populiarinau V. Krėvę, S. Nėrį, K. Borutą, J. Baltušį, T. Tilvytį. Na. Jokiai reakcijai fašizmo metais nepasisekė sumindžioti bujojančią pažangios literatūros atžalą. Toji atžala augo į didelį šakotą medį.

1940 m. rugsėjį paskambino J. Paleckis. Pasišaukė pas save. Tarė:

— Gerai, gerai darai, jog rašai apie kultūrinį palikimą, apie rašytojus.

Net M. Krupavičius jam parašė raštą dėl mano straipsnio. Na, gerai, kad Tarybų valdžia rūpinasi kultūra. Bet vėliau jis kitaip prabilo . . .

O S. Nėris apybraiža "Užrašai iš kalėjimo" dar 1940 m. siūlė išleisti atskira knygele. 1940 m. rugsėjį mane labai šviesiai nuteikė ir K. Korsakas. Sakė:

— Rašai. Išpylei ir apie mane. Tęsk toliau.

Net susijaudinau. Toks reiklus kritikas pritaria mano temoms, tų temų viešam sprendimui. O kas spausdino? Mieliausiai J. Šimkus, didelės erudicijos žurnalistas, J. Beleckas, J. Karosas "Vilniaus Balse" 1940 m. davė mano "Socialistinis realizmas". 1941 m. vasarį P. Cvirka pasiūlė jo "Raštams" parašyti apie lietuvių tarybinės literatūros 9 mėnesių derlių. Mielai atspausdino. Geru žodžiu sutiko tuos mano rašinius ir J. Baltušis. Apie jį paskelbiau bent kelis etiudus. Pasakė: "Teisingai parašei. Tik gal perdaug išgyrei". Toks skaitytojų ir rašytojų broliškumas, jautrumas žiebė kūrybinį entuziazmą.

Bet čia esmių esmė: Tarybų valdžia visais būdais gynė, puoselėjo, saugojo, globojo, plėtojo kultūrinį palikimą. Dar daugiau. Ji praktiškai daug padarė, kad kultūros lobiai nueitų į liaudies gelmes. Tam ji leido spaudą. Leido knygas. Gimdė visuose krašto kampeliuose bibliotekas, mokyklas, skaityklas. Tiesiog per vienerius metus kultūros, meno srityje socialistinė visuomenė nuvertė kalnus.

Taip. Čia esmė: "nesvarbu—rašė Jonas ar Povilas. O svarbu, kad pati istorija padiktavo šias temas. Pati visuomenė, jos patyrimas, jos lygis reikalavo kam nors paimti plunksną. Vienas jų buvo šių eilučių autorius.

Dar ne viskas. Labai didelį vaidmenį puoselėjant tada kultūrą suvaidino P. Cvirka. Jis tvirtai pasisakė: visi kultūros lobiai nuo šiol pereina į darbo masių aruodą. Jis savo žurnale "Raštuose" skelbė kitų autorių darbus apie socialistinį realizmą, apie kultūrinį palikimą. Didžiulį vaidmenį čia atliko "Tiesa". Ji marksistiškai nušvietė kultūrinio palikimo svarbą. Įleido į savo puslapius daug rašytojų. Na: F. Kiršą, I. Simonaitytę ir kt.

Mane dabar klausia: kaip pats vertinate tų metų savo spausdinius? 1940 m. rašiau apie literatūrą, apie rašytojus pagal to laiko objektyviąją tiesą. Negalėjau tos tiesos lygį peršokti. Juk pagal dialektiką: su metais toji tiesa pasipildo, lyg pasidaro "gudresnė". Bet jei nūnai šias temas naujai parašyčiau, tai jas 10 sykių mažiau vertinčiau. Juk bepigu šiandien būti gudriu. Išaugo didelė mokslinčių armija. Iškilo daug literatūros žinovų. Nūnai Lietuvoje kultūrinio palikimo problema sprendžiama labai aukštame lygyje. 1940 m. naudojaus tuo gėriu, kokį tada visuomenė turėjo. O istorijos, istorijos faktų negalima sunūdinti.

O kaip dabar visuomenė vertina tuos mano 1940 m. spaudinius? Po karo dar trūko mokslinių veikalų apie literatūrą. Tada man studentai sakydavo:

— Naudojamės apie rašytojus jūsų 1940 m. publikacijomis.

Neseniai Vilniaus universiteto puikus mokslininkas A. Sprindis sakė:

— Dėstydamas naudojausi tų metų tamstos raštais.

Džiugu girdėti tokius nuoširdžius balsus. Bet 1940 m. prirašiau jau ir nepataisomą minusą. Kalėjime išaudžiau etiudus: "L. Tolstojaus Ana Karenina", "L. Tolstojaus Nechliudovas", "Pavasario poezija" (apie S. Nėries "Diemedžiu žydėsiu", "Lietuvių literatūros erudicijos klausimu". Šiuos etiudus tada mielai būtų perspausdinus Lietuvos spauda. Deja, nepasiūliau. Vokiečių okupacijos metais—dingo . . .

Vėl džiugu. Literatūros institutas išleido "Lietuvių tarybinė kritika". Šiame veikale mano perspausdino 1940 m. dalykus: apie P. Cvirką ir "K. Korsako kritika". Apie 1940 m. rašytojų darbą pasakojau Kaune literatūros vakaruose. Mane klausia: "O kodėl 1940 m. nerašė apie literatūrą kai kurie dėstytojai?"

Matyt, lėmė. Ligi tol literatūros reiškinius jie aiškino iš idealizmo pozicijų, nežinojo marksizmo teorijos. Todėl jie ryžosi pasimokyti ir vėliau prabilti. Bet didelė armija mokytojų jau mokyklose naujai aiškino rašytojų kūrybą. Na, rėmėsi to laiko knygomis, periodika. Štai A. Venclova pasakė mokytojams kalbą. Ją tuoj atspausdinau.

Lietuvos bibliografija paskelbė: tada per metus atspausdinau 95 kūrinius. Iš jų—80 apie literatūrą ir rašytojus. Tai jau knyga.

1940 m. tikėjau: kultūrinio palikimo medis augs ir išaugs. Nūnai jis labai lapotas ir šakotas.

A. Liepsnonis

Gerai dirba Vilniaus grąžtų gamykla. Realizuota virš plano grąžtų už 400 tūkstančių rublių. Pusė šioje įmonėje gaminamos produkcijos žymima valstybiniu kokybės ženklu.

Nuotraukoje: **Kontrolės skyriaus viršininkas Petras Narušis, darbininkė Marija Damut ir kontrolierė Vitalija Menčinskaitė tikrina grąžtų kokybę.**

V. Gulevičiaus nuotrauka

Druskininkuose tarp gražių pušynų yra žemdirbių sanatorija "Eglė". Joje sudarytos visos sąlygos ilsėtis ir gydytis. Vietoje yra erdvios gydyklos su baseinu, valgykla, gyvenamieji korpusai. Iš viso šiemet "Eglės" sanatorijoje ilsėjosi arti vienuolika tūkstančių žemdirbių.

Nuotraukoje: **[iš kairės] Kaišiadorių rajono "Švyturio" kolūkio karvių melžėja Audronė Baumilienė, Lazdijų rajono Dusios kolūkio pirmininkas Juozas Grigaliūnas, Raseinių rajono "Auksinės varpos" kolūkio buhalterė Danutė Žemaitienė ir Raseinių rajono "Raudonosios žvaigždės" kolūkio kiaulių šėrikė Jadvyga Račienė.**

M. Baranausko nuotrauka

Savojoje šalyje

Lankiausi žaviojoje šalyje—
Pietinėje rutulio dalyje,
Kur upės be atvangos
sruvena,
Kur žmonės draugystėje
gyvena.

O kai grįžau į savo gimtinę,
Radau nuostabių
reginių pynę,
Prasta tuja puikesnė atrodė
Nei išgirta kiparisų kuodė.

Pietuose palmės
gatves dabina.
Pas mus jasias namuose
augina.
Nors magnolijos pilnos
žetonų,
Bet joms toli iki mūs
kaštonų.

Debesis remia sekvojos
senos,
Tik jos pavieniui
molynėj ganos,
O mūs pušynų
masyvai platūs,
Medžiai liemeningi,
tvirti, statūs.

Šiluose telkias bičiulių ratas,
Kai padvelkia
gaivus aromatas.
Jauną ir seną kviečia krutėti,
Pasirodę krembliai kepurėti.

Daug kas giria
kedrus riešutuotus,
Kad jie stimuliuoja
ir gauruotus.
Tai tiesa. Nesirengiu
jos neigti—
Ne mano būdui
puikuolius peikti.

Auga ten ir daugiau
retų medžių,
Apdainuotų talentingų
dėdžių.
Visi puošnūs,
akis glamonėja,
Savo viliones aplinkui sėja.

Dieną traukė pietų egzotika,
Naktį mačiau
tėviškės gotiką—
Tvirtus ąžuolus,
beržus svyruoklius,
Klevus, kadagius,
uosius, vijoklius.

Kiekvieną smaragdo
apdaruose.
Gamtos iššveistuose
padaruose.
Pietų medžiams sąlygos
palankios,
Tačiau jų mantijos gelsvos,
blankios.

* * *

Ant tėviškės grumsto
radau laimę
Ir nugalėjau ilgesio baimę.
Ant jo pečių gėlių
spalvos švyti,
Kad būtų kur akis paganyti.

Mano tėvynėje
žvaigždės žydi
Ir į sėkmingą žygį mus lydi.
Išskėstomis rankomis
sutinka,
Kai į jos valdas
įkeliam kinką.

* * *

Malonu svetur
trumpai pabūti,
Negi vis čiulpsi gimtinės
krūtį.
Tik pajutęs tėvynės ilgesį,
Tuojau spjauk
į svetimą blizgesį.

Nostalgija moka jėgas ryti,
Gali tuoj į kapus nuvaryti.
Kam to reikia,
būkime protingi,
Mokėkim tvarkyti
savo vingį.

* * *

Didi laimė širdyje liepsnoja,
Kad vėl tėviškėje keliu koją.
Man čia mielas
kiekvienas žiedelis,
Mažutis pumpurėlis, lapelis.

Vandalinas Junevičius

PIEŠIA LIETUVOS VAIKAI

Daugiau kaip du šimtai įvairiausių paveikslų nuspalvino Vilniaus dailės parodų rūmų sales. Ir tai tik patys įdomiausi, tik maža maža dalelė to, ką per dvylika metų yra nupiešę Lietuvos vaikai. Būtent tiek metų jau tęsiasi respublikinis vaikų piešinių konkursas "Mano pasaulis", kasmet skelbiantis naujus laureatų vardus, televizijos kanalais supažindinantis su jų kūryba visus mažuosius žiūrovus, jų tėvelius.

Konkurso "Mano pasaulis" organizatoriai jau turi sukaupę beveik 50 tūkstančių įvairia technika atliktų vaikų piešinių. Tai visai solidus fondas, ir mažųjų dailininkų šefai—LTSR dailininkų sąjungos Vaikų estetinio auklėjimo komisija kuria visai realius planus apie Lietuvos vaikų piešinių muziejų. Labai pagarbią vietą čia užimtų vaikų piešinių albumas "Mano pasaulis". Šį reprezentacinį leidinį paruošė ir išspausdino viena Maskvos leidyklų.

— Grožio supratimą, fantaziją reikia ugdyti nuo pat ankstyvos vaikystės,—sako Respublikinio vaikų piešinių konkurso "Mano pasaulis" žiuri pirmininkas, Lietuvos TSR dailės instituto prorektorius Juozas Gudmonas.—Šiam tikslui Lietuvoje yra sudaryta vieninga estetinio auklėjimo sistema. Didžiuosiuose miestuose ir kai kurių rajonų centruose veikia vaikų dailės mokyklos. Jose mažieji gauna pirmąsias spalvų derinimo, kompozicijos pamokas, susipažįsta su įvairiomis technikomis, išklauso elementarų dailės istorijos kursą. Respublikoje taip pat yra jau daugiau kaip dešimt bendrojo lavinimo mokyklų su sustiprintu dailės disciplinų dėstymu. Šimtai vaikų savo laisvalaikį leidžia pionierių namų, profsąjungų klubų piešimo studijose, nekalbant jau apie vidurines meno mokyklas, kur dailės studijoms atrenkami patys talentingiausieji.

Greta pagrindinės mažųjų talentų apžiūros—respublikinio konkurso "Mano pasaulis", įvairūs konkursai, parodos, apžiūros rengiamos ir mokyklų, miestų bei rajonų mastu.

Štai šiais metais Klaipėdos jūrų muziejus—akvariumas drauge su miesto vaikų dailės mokykla organizavo konkursą "Mes piešiame jūrą". Šios apžiūros dalyvių kūrinėliai praturtino jūrų muziejaus ekspoziciją. Tokie konkursai vyks kasmet, vaikų piešinių ekspozicijos muziejuje sistemingai bus keičiamos, atnaujinamos.

Toli už respublikos ribų garsina Lietuvą tradicinės piešinių ant asfalto šventės, kurios kiekvieną pavasarį vyksta Panevėžyje. Geram pusdieniui plačiose miesto automagistralėse sustabdomas judėjimas. Prie savo neįprastų molbertų—lygiai padalintų asfalto lopinėlių—palinksta mažieji dailininkai spalvotomis kreidomis arba guašu piešti savo vaikystės pasaulį. Ir tas spalvingas vaikų pasaulis kartais nusitęsia penkis, šešis kilometrus. Nei mažųjų autorių tėvai, nei svečiai iš broliškų respublikų, iš užsienio šalių visko negali apeiti, apžiūrėti. Spalvingas ir margas šis pasaulis, ir beveik kiekviename piešinėlyje šypsosi saulė—kaip amžinas linksmos ir nerūpestingos vaikystės simbolis.

Ne kartą linksmi Lietuvos vaikų piešiniai buvo eksponuoti ir užsienyje—Suomijoje, Italijoje, Prancūzijoje, Japonijoje, Etiopijoje, yra pelnę tarptautinių prizų, kitų apdovanojimų. Šiais TSRS 60-mečio metais nemaža darbų kolekcija pasiųsta į Armėnijos sostinę, kur yra įkurtas šalies vaikų piešinių muziejus.

Piešia visi vaikai. Piešia, ir piešdami mokosi būti geresni, jautresni. Tačiau tik maža dalis piešėjų dailę pasirenka savo profesiją. Džiugu, pabrėžia J. Gudmonas, kad mūsų pastangos padeda dar ankstyvoje vaikystėje išryškinti talentus, sudaro sąlygas jiems vystytis. Štai vilnietė Edita Nazaraitė, iškovojusi pirmojo respublikinio vaikų piešinių konkurso laureatės vardą, dabar jau yra diplomuota dailininkė. Buvę laureatai broliai Vasiliūnai dar studijuoja Vilniaus dailės institute. Aktyviais konkursų dalyviais kiekvienais metais pasipildo ir Čiurlionio vidurinės meno mokyklos kolektyvas. **Vida Petrauskaitė**

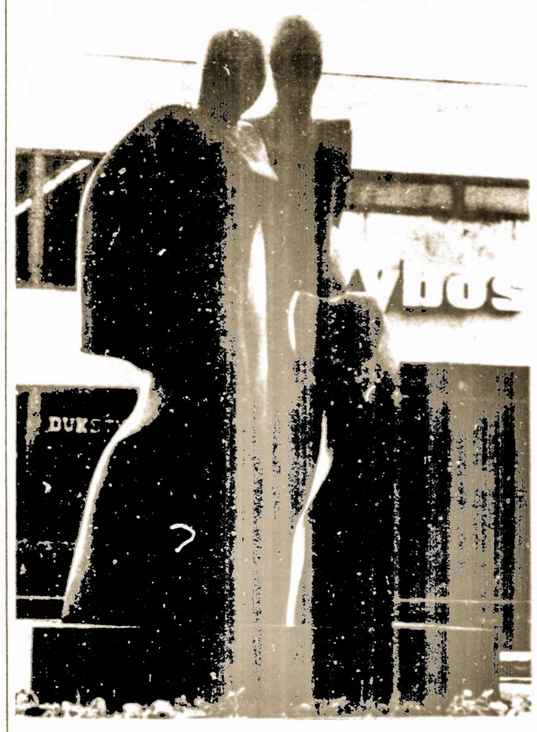

Ukmergėje, skvere prieš prekybos centrą, pastatyta jauno skulptoriaus Vaclovo Krutinio granitinė skulptūra "Šeima".

Nuotraukoje: **Skulptūra "Šeima".**

K. Jankausko nuotrauka

KANADOS ŽINIOS

Montreal, Que.

Ligoniai

Staiga sunkiai susirgo Danielius Skardžius. Ambulansu nuvežtas į Verdun General ligoninę. Šiuos žodžius rašant neteko sužinoti dabartinės ligonio sveikatos padėties.

Drg. E. Skardžiuvienės sveikata taip pat per daug metų sušlubavusi. Ji nuolat lanko daktarus. Labai sunku, kai nelaimės, ar ligos abudu užpuola.

* * *

Jonas Mikaliūnas pergyveno labai sunkią operaciją. Jam dar ilgiau teks ligoninėje pagulėti, kol atgaus sveikatą. Jo motina Onutė sunkiai pergyvena, kad negali sūnaus lankyti, nes jai nesenai nupjovė koją.

Linkiu sergantiems atgauti sveikatą.

Neteko žento

Agnieška Nauburienė neteko savo žento, anglų tautybės, kuris po labai sunkios ir ilgos ligos, lapkričio 29 d. mirė. Paliko liūdinčią šeimą ir visus artimuosius.

Mirusiojo artimiesiems gili užuojauta.

Pietūs

Onos draugijos suruošti pietūs gruodžio 5 d., vadovybėje pirm. H. Kurilienės, padedant gausiam būriui talkininkių, visapusiškai gerai pavyko —Atsilankė daug publikos. Buvo geras maistas. Pramoga paįvairinta muzika, šokiais, dainomis, išlaimėjimais ir kai su kurių tautiečių gimtadienių atžymėjimais.

Prisiminė savo mamytę ir močiutę

Prieš 2 metus laiko mirė Annie Martell, o velionės vyras Charles jau daug metų sunkiai serga. Labai gražų žestą padarė vaikai ir anūkai savo mamytei ir močiutei suruošdami vienų metų liūdną prisiminimą. Tam momentui praleisti sukvietė artimus velionės draugus ir gimines. **P.**

Linksmų švenčių visiems

Sveikinu visus gimines, draugus bei pažįstamus Kanadoje, Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje su žieminėmis šventėmis.

Linkiu visiems geros sveikatos, linksmai praleisti žiemines šventes ir daug sekmės 1983 metais.

GEORGE KODIS
Windsor, Ontario, Canada

Demonstracijos Argentinoje

Buenos Aires. — Daugiau kaip šeši tūkstančiai žmonių dalyvavo prie Kongreso rūmų, demonstruodami už diktatūros panaikinimą. Tai buvo giminės ir artimieji tų asmenų, kurie karinės valdžios metais yra žuvę, dingę be žinios ar laikomi kalėjimuose.

Pradžioje demonstracija buvo numatyta pagrindinėje miesto aikštėje, Plaza de Mayo, prie valdžios rūmų, bet apie du tūkstančiai asmenų, kurie norėjo į tą aikštę patekti, buvo užblokuoti kariuomenės, policijos ir šarvuočių. Tada demonstrantai persimetė į aikštę prie Kongreso rūmų.

●

GULFPORT, FLA.

Mirus

Walter ir Myldai Žukams

reiškiame gilią nuoširdžią užuojautą Walterio motinai Helen Žukienei, sesutei Helen ir jos vyrui Irving Pine ir jų šeimai, Myldos pusseserei Anna Wenzel ir jos šeimai, artimiesiems ir draugams.

T. J. Lukai	Fr. Vaitkus
V. A. Zuriai	H. Vaitkienė
W. Alaveckis	V. Watt
P. Alekna	Aleksas
A. Aleknienė	M. Kaminski
M. Wilkauskas	L. Orano
H. Siaurienė	A. Orano
A. Klimavičienė	M. Walaitis
A. Lobikiūtė	B. M. Brennan
M. Tracy	V. Kuzmickienė
S. Nagy	S. Kuzmickas
A. Budris	St. Daraška
E. Šarpiūnas	J. Gresh
M. Walter	J. Harmatiuk
K. Kelly	J. M. Milleriai
L. Novak	E. Drobienė
L. Strack	Fr. V. Budrioniai
W. Dubendris	Bronė
P. Lukas	A. M. Raškauskai
V. Cypas-La Valle	V. Kirvel
E. Valley	R. H. Feiferiai
J. Andrulaitis	J. Dobrow
K. Wallace	H. Dobrow
V. V. Bunkai	A. Pakalniškienė
B. Beauseigneur	Pr. Mockapetris
A. Tvaska	H. Šarkiūnienė
V. M. Repečkai	H. Janulytė
Fr. J. Bunkus	R. Janulis
J. Andrulienė	J. B. Vaitkai
J. Greblikas	W. Dūda

E. Dūdienė

Pajiesio kolūkis—vienas stambiausių Kauno rajono ūkių. Vidutinis javų derlingumas čia viršija 30 centnerių iš hektaro. Iš kiekvienos karvės per metus primelžiama daugiau kaip po 4000 kilogramų pieno. Ketvirtadalis ūkio dirbančiųjų—jaunimas. Dabar su ūkio stipendijomis respublikos aukštosiose mokyklose, technikumuose, profesinėse technikos mokyklose mokosi 25 jaunuoliai. Kasmet dešimtys kolūkiečių šeimų švenčia įkurtuves.

Nuotraukoje: **Kauno rajono centrinė Pajiesio kolūkio gyvenvietė.**

K. Jurelės nuotrauka

ĮVAIRIOS ŽINIOS

Maskva. — TSRS premjeras Nikolaj Tichonov, kuris šios savaitės pabaigoje lankysis Suomijoje, kalbėjo per iškilmes, atidarant Tarybinėje Karelijoje Kostomušos geležies rūdos apdirbimo fabriką, kurio statyboje talkino ir Suomija. Fabrikas yra prie TSRS-Suomijos sienos. Tichonovas gyrė TSRS-Suomijos santykius ir kaltino Vakarus, ypač JAV, kad jie stengiasi skleisti tarp tautų nepasitikėjimą.

New York. — Pereitą šeštadienį newyorkiečiai prisiminė savo buvusį trijų kadencijų burmistrą Fiorello La Guardia, kuriam būtų buvę 100 metų amžiaus, jei būtų buvęs gyvas. Šis labai populiarus New Yorko burmistras mirė prieš 35 metus.

Jo našlė Marie, 87 m. amžiaus, šiuo metu gyvena Bronx Riverdale dalyje. Burmistro vardu yra pavadintas vienas New Yorko aerodromų, daugiausia naudojamas susisiekimui JAV ir su Kanada. Kitas New Yorko aerodromas, tarptautinis, vadinasi buvusio prezidento Kennedy vardu.

Cebu, Filipinai. — Daugiau kaip penki tūkstančiai kovotojų už žmogaus teises demonstravo prieš prezidentą Marcoa šioje antroje savo didumu saloje. Kai kurių jų nešiojo plakatus, kuriuose prez. Marcos vadinamas Hitleriu. Paskui demonstrantai sudegino prez. Marco iškamšą. Demonstracijoje dalyvavo daug kunigų, vienuolių ir katalikų bažnyčios narių. Panašios demonstracijos anksčiau vyko Maniloje ir Bacolod mieste.

Managua, Nikaragva. — Užsienio bankų grupė sutiko duoti Nikaragvai $25-30 milijonų paskolą trumpalaikiais kreditais. Paskola bus naudojama palūkanoms už skolas sumokėti.

Washington. — Darbo biuro žiniomis, pernai amerikietis darbininkas vidutiniškai uždirbo $15,691, kas sudaro 9.2 proc. daugiau nei 1980 m. Bet Darbo biuras neatsižvelgia, jog tą padidėjimą sumažino infliacija.

Washington. — Lotynų Amerikos ir Europos socialdemokratų delegacija. lankiusis Centrinėje Amerikoje, JAV valstybės departamentui pareiškė, jog ji esanti stipriai nusistačiusi prieš JAV intervenciją Nikaragvoje.

Houston, Texas. — Gruodžio 9 d., savo ūkyje pjaudamas medžius, nuo širdies smūgio mirė Leon Jaworski, 77 m. amžiaus, advokatas, kuris pagarsėjo kaip specialus prokuroras Watergate skandalo byloje. Jis buvo prokuroru ir nacių byloje Niurnberge, po II Pas. karo.

JONAS KALINAUSKAS

Senas fontanas lietuje. Įspudis

Bėga latakais nuo stogo rūdys,
melsvam lietaus debesy
paukščio kritimas atrodys
lyg linija saulės šviesi.

Kupiną žydrio laiko mergaitė
amforą siaurą senam fontane,
krinta skambėdama į mane
čiurkšlė iš įtrūkusio indo...
Ir žaisti
pagauna srovė skaidri ir vėsi,
suskilusį marmurą siaučia vilnim,
o vijoklis,
vos liemenį nuogą ir grakštų palies,
pažirs lyg dūžtantis krištolas juokas

mergaitės, kur amforą rankoje laiko
fontano dugne. Tą akimirksnį mažą
vandens pilname.
Vien miražas.
Miražas...
Jau niekas šitos lemties neatlaiko

sekundę švyti saulėj ir baigias
kažkokiu stebuklu fontanas atgijęs.
Lašas
nubėga išdžiūvusiu kūnu, susigeria
staigiai
ir smėliu iš šukės raudonos pabyra...

SVEIKINU

Visus gimines ir pažįstamus Amerikoje, Kanadoje ir Lietuvoje. Linkiu visiems linksmų švenčių, laimingų Naujųjų Metų, geros sveikatos ir sėkmės.

KATRINA ŽEMAITIENĖ
Rochester, N. Y.

Žiemos švenčių ir Naujųjų Metų proga

Sveikinu gimines ir draugus Amerikoje, Tarybų Lietuvoje ir Kanadoje. Linkiu visiems sveikų, linksmų ir laimingų Naujųjų Metų.

PETRONĖ MALINAUSKAS
Chicago, Ill.

Su Naujaisiais Metais

SVEIKINAME

visus mūsų gimines, draugus, pažįstamus mūsų krašte ir Tarybų Lietuvoje.

HELENA ŠARKIŪNIENĖ
HELEN JANULYTĖ
RICHARD JANULIS
St. Petersburg, Fla.

SVEIKINIMAS

Sveikinu su žiemos šventėmis ir Naujaisiais Metais savo gimines, draugus, drauges ir pažįstamus Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje.

Linkiu geros sveikatos ir kad teisybė ir sąžiningumas įgyvendintų pasaulyje taiką.

A. MARSENKUS
Los Angeles, Cal.

Linksmų Švenčių visiems

Sveikiname visus mūsų draugus ir pažįstamus čia Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje su Žieminėmis Šventėmis. Linkime visiems geros sveikatos, linksmai praleisti žiemines šventes ir daug sėkmės 1983 metais.

TEOFILĖ MASIENĖ ir STEFANIJA
St. Clair Shores, Michigan

SVEIKINAME

Visus mūsų gimines, draugus, drauges, pažįstamus Lietuvoje, Amerikoje, Kanadoje, taipgi visus taikos šalininkus linkėdami linksmų žiemos švenčių ir laimingų Naujųjų Metų.

Teišnyksta visos bėdos! Lai pražūna karai, skurdas, baimė ir lai ateina visiems linksma laimė.

F. ir S. NAKAS
Detroit, Michigan

SVEIKINIMAS

Žiemos švenčių ir Naujųjų Metų proga sveikinu visus gimines ir draugus Tarybų Lietuvoje ir Amerikoje; taip pat sveikinu Tėviškės Draugijos ir "Gimtojo Krašto" darbuotojus ir "Laisvės" personalą. Linkiu visiems geros sveikatos ir laimės gyvenime. Lai Naujieji Metai atneša pasaulyje taiką i draugystę tarp Valstybių.

VINCAS KIRVELA
Detroit, Mich.

Sveikiname su šventėmis

Sveikiname visus mūsų gimines, draugus ir pažįstamus čia Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje su žieminėmis šventėmis.

Linkime visiems geros sveikatos, linksmai praleisti žieminės šventės ir daug sekmės 1983 metais.

ZUZANA DANTA ir šeima
2345 Vernon, Trenton, Michigan 48183

Sveikiname su šventėmis

Sveikiname visus mūsų gimines, draugus ir pažįstamus čia Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje su žieminėmis šventėmis.

Linkime visiems geros sveikatos, linksmai praleisti žiemines šventes ir daug sekmės 1983 metais.

MIKE ir PAT STUNSKAS
144 Highland, Rochester, Michigan 48063

Linksmų švenčių visiems

Sveikiname visus mūsų draugus ir pažįstamus čia Amerikoje ir T. Lietuvoje su žieminėmis šventėmis.

Linkime visiems geros sveikatos, linksmai praleisti šventes ir daug sėkmės 1983 metais.

ANNA DAUKUS ir šeima
Detroit, Mich.

Sveikinu su šventėmis

Sveikinu visus draugus, pažįstamus ir gimines čia Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje su žieminėmis šventėmis.

Linkiu visiems geros sveikatos, linksmai praleisti žiemines šventes ir daug sėkmės 1983 metais.

ONA DOČKUS [buvusi Demskienė]
7740 W. Morrow Circle, Dearborn, Mich. 48126

Sveikinu su šventėmis

Sveikinu visus draugus, pažįstamus ir gimines čia Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje su žieminėmis šventėmis.

Linkiu visiems geros sveikatos, linksmai praleisti žiemines šventes ir daug sėkmės 1983 metais.

PRANAS JOČIONIS
Dearborn, Mich.

Naujųjų Metų proga sveikinu

visus artimuosius, draugus ir bičiulius Amerikoje, Kanadoje ir Tarybų LIETUVOJE. Linkiu visiems sveikatos, sėkmės, džiaugsmo ir daug energijos.
Lai būna taika visame pasaulyje!

IEVA MIZARIENĖ
Jackson Heights, N. Y.

Žieminių švenčių proga

Nuoširdžiai sveikiname gimines, draugus, bičiulius čia Amerikoje ir Lietuvoje.
Linkime sveikatos ir sėkmės gyvenime su ateinančiais Naujais Metais. Lai jie būna taikos ir draugystės metai.

NELLIE ir POVILAS VENTA

Su Naujaisiais metais

Sveikinu gimines, draugus ir bičiulius Amerikoje ir Lietuvoje. Linkiu sveikatos, džiaugsmo, laimės ir sėkmės gyvenime.

NASTĖ BUKNIENĖ
Brooklyn, N. Y.

SVEIKINAME

Proga žiemos švenčių ir Naujųjų Metų sveikiname savo gimines, bičiulius, draugus Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje.
Linkime visiems laimingų Naujųjų Metų ir sveikatos.

WALTERIS ir BRONĖ KERŠULIAI
Brooklyn, New York

Žieminių švenčių proga

Širdingai sveikiname gimines, draugus, bičiulius ir visus Taikos mylinčius žmones Lietuvoje ir Amerikoje. Linkime sveikatos ir sėkmės gyvenime su ateinančiais Naujaisiais Metais.

MARY ADAMS [ŽVIRBLIENĖ]
Lake Ronkonkoma, L. I.. N. Y.

Su Naujaisiais metais

Nuoširdžiausiai sveikinu visus gimines, draugus šioje šalyje Kanadoje ir Tarybų Lietuvoje.
Linkiu visiems sveikų, linksmų ir laimingų Naujųjų Metų. Lai būna taika pasaulyje.

KOSTANCIJA RUŠINSKAS
Brooklyn, N. Y.

Naujųjų Metų proga

sveikinu visus gimines, draugus ir bičiulius čia Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje. Linkime viso geriausio Jums visiems!
Lai būna taika visame pasaulyje!

ADELĖ ir FELIKSAS LUPŠEVIČIAI
Lakehurst, N. J.

Naujųjų Metų proga

Nuoširdžiai linkiu linksmų švenčių ir laimingų Naujųjų Metų Aido Choro nariams, New Yorko moterų klubui, "Laisvės" kolektyvui ir mieliems draugams bei visiems pažįstamiems.
Labiausia linkiu geros sveikatos ir taikos visame pasaulyje.

TESSIE STOČKIENĖ
Lakehurst, N. J.

Detroit, Michigan

Ir vėl pradėjo veikti lietuvių radijo programa

Pasižymėjęs veikėjas Algis Zaparackas pranešė jog lietuvių radijo programa pradėjo veikti gruodžio 6 d. Tautų organizacijos nusipirko radijo stotį Pontiac, Michigan, iš kurios kitakalbiai nebus pašalinti. Ankstesnė radijo stotis parduota žmonėms, kurie visas kitataučių programas pašalino. Dabar galite klausyti lietuvių (ir kitų tautų) iš stoties WPON, 1460 M kiekvieną pirmadienį nuo 3 iki 4 val. po pietų; trečiadieniais 12 iki 1 val. po pietų; penktadieniais 6 iki 7 val. vakare. Linksma, kad lietuvių radijo vėl pradėjo veikti. Ji reikalinga visiems lietuviams, nepaisant jų įsitikinimų. Linkime Algiui Zaparackui ir jo pagelbininkams geriausių pasekmių.

Deportuoja Vokietijon

Pagal St. Petersburg Times pranešimą, vyriausiasis teisėjas Gregory Evans, Ontario, Kanadoje aukščiausiame teisme, įsakė lapkr. 4 d. perduot Albert Halmut Baucą išvežt į Vakarų Vokietiją. Šis Kanados pilietis jau 73 metų amžiaus, gimęs Vokietijoj ir į Kanadą, atvykęs tapo Kanados piliečiu. Jis kaltinamas dalyvavimu žudyme 11,584 žydų, kuomet jis buvo SS sargas nacių mirties stovykloj Lietuvoj. Šis įvykis, t. y. Kanados piliečio atidavimas kitai valstybei, būk tai būsiąs pirmutinis Kanados istorijoje.

Kėglininkai-Bowleriai

Detroito LDS bowleriai darbuojasi ruošdamiesi nacionaliam turnyrui įvyksiančiam Detroite 1983 m. gegužės 27, 28 ir 29 dienomis. Turnyro komitetas tarėsi lapkričio 20 d. Karen Arndt ir Janice Brazas namuose apkalbėt visas smulkmenas. Dalyvavo Alfons ir Emma Rye, Kęstutis ir Antonette Garelis, Tony ir Millie Vasaris, Servit ir Ruth Gugas, Gary ir Mary Ann Emrick, Al ir Isabel Brazas ir Bertha Rye. Suplanavo kaip sukelt daugiau pinigų, kad turnyras būtų sėkmingas.

Visi bowleriai praktikavosi lapkričio 13 d. Po pamokų, visi sugrįžo į Detroito Lietuvių klubą. Virtuvėje buvo iškeptų bulvinių blynų; juos pagamino Alfons Rye; virtuvei dovanas aukojo Alfons Rye šeima; George ir Beverly Olin, Bertha ir Tony Rye. Skanumynų stalą paruošė ir aukojo Rye ir Olin šeima; išlaimėjimui stipriosios taip pat aukojo Rye ir Olin šeimos, o laimėjo Bill Kennedy. Galbūt Ruth Gugas pardavė jam gerą bilietą? Tą vakarą virtuvėje patarnavo Clem Patocki, Alfons ir Emma Rye, Beverly Rye Olin, bei Tony ir Bertha Rye. Sakoma jog vaišės gerai paaugino bowleriams iždą.

Paminklas

Lapkričio mėn. pradžioj Washingtone atidarytas paminklas. Jis tarpe Lincolno ir Washingtono paminklų taip pat JAV Kongreso rūmų. Paminklo sąrašas 57,939 Amerikos karių žuvusių ir dingusių. Kodėl jie ten kovojo, kas juos ten siuntė ir kodėl?—Klausimai neatsakyNet nėra pasakyta, kada karas prasidėjo ir kada baigėsi . . . Vieni sako, kad karas prasidėjo 1950 m., kuomet pirmieji Amerikos militariški patarėjai ten nuvyko. Veteranai, šį paminklą pastate naudoja 1959 m. liepos 8 d. datą kuomet Vietname žuvo pirmieji du kareiviai. Karo pabaiga taip pat neišspręsta: gali būt 1973 metais, kai buvo iš Vietnamo ištrauktas paskutinis mūšio dalinys, arba 1975 metais, kuomet Amerikos Ambasada Saigone išvyko. Nepaisant galutinų atsakymų, skaičiai įrašyti. Pavyzdžiui, iš dvidešimts šešių milijonų keturių šimtų tūkstančių vyrų, Vietnamo kare, tik vienuolika šimtų tūkstančių vyrų dalyvavusių Vietnamo kare, tik vienuolika milijonų buvo paimti į tarnybą. Kiti buvo palikti, atleisti. Tarpe 570,000 vyrų, kurie prieš šaukimą į tarnyba prasižengė, trys tūkstančiai du šimtai penkias-dešimts trumpą laiką buvo kalėjimuose. Vietnamo kare, septiniolika tūkstančių vyrų mirė nuo šautuvo sužeidimų; septyni tūkstančiai penki šimtai mirė nuo šrapnelių; šeši tūkstančiai septyni šimtai penkiasdešimts mirė nuo granatų ir minų; dešimts tūkstančių penki šimtai žuvo nuo kitokių priešo veiksmų; aštuoni tūkstančiai mirė nuo visokių avarijų, o trys šimtai penkiasdešimts patys nusižudė.

Kuomet veteranai suvažiavo į Washingtoną atidengti paminklą, kiekvienas iškaltas paminkle vardas buvo balsiai perskaitytas, kad žmonės niekad neužmirštų, ką reiškia karas. Bet atrodo, kad Amerikos vyriausybė nieko negirdi, nemato ir nepaiso. Vis daugiau ginkluojasi ateičiai.

Serga

"Laisvės" ilgametė skaitytoja ir rėmėja Helen Rastenis, sunkiai serga Balmoral Nursing Home, 5500 Fort Street, Trenton, Michigan 48183. Nepamirškime šios geros pažangietės; aplankykime ją, arba nors pasiųskime jai laiškelį bei kortelę. Ją pralinksminsite, ir už tai bus labai dėkinga.

Klubo susirinkimai

Lapkričio 26 d. įvyko Detroito Lietuvių klubo mėnesinis susirinkimas. Dalyvavo daug narių. Po susirinkimo buvo vaišės, kurias paruošė Pat Stunskas. Jai virtuvėje pagelbėjo Mary Norush ir jos draugė Josephine.

Klubo priešmetinis susirinkimas įvyks sekmadienį, gruodžio 26 d. 10 val. ryte. Šis susirinkimas labai svarbus, nes jame bus 1983 metams valdybos rinkimai. Taipgi girdėsite šių metų valdybos raportus ir naujus sumanymus klubo gerovei.

Po susirinkimo, klubo šeimininkės patieks visiems nemokamai vaišes. Nariai prašomi šiame susirinkime dalyvaut ir ateinantiems metams išrinkt gerą valdybą ir po susirinkimo pasilinksmint, žiemos švenčių progra, nes specialio parengimo sulaukt naujų metų nebus. Klubas bus atviras ir visi esate kviečiami dalyvaut ir gražioj atmosferoj sulaukt naujuosius metus.

Metinis klubo susirinkimas įvyks ketvirtą sekmadienį, sausio 23 d. 10 val. ryt. Bus metiniai valdybos raportai ir įvesdinimas naujos valdybos. Nariai šiuose susirinkimuose turėtų būtinai dalyvaut.

Stefanija

Memphis. — Grupė piliečių sudėjo $144,000 ir nupirko mažą motelį, kuriame 1968 m. buvo nušautas Dr. Martin Luther King. Toje vietoje norima pastatyti jam memorialinį muziejų ir paminklą.

Kopenhaga. — Danijos parlamentas užšaldė savo šalies fondus remti dislokavimui JAV branduolinių raketų Vakarų Europoje. Tai pirma tokia valstybė iš NATO narių tarpo.

BROOKLYN, N. Y.

Naujųjų Metų proga

Sveikiname visus mūsų draugus, bičiulius ir gimines Amerikoje ir Lietuvoje. Linkime sveikatos, džiaugsmo, laimės.

FRANCES MAŽELIENĖ
FRANCES BALTRUS, dukra

Naujųjų Metų proga

Visiems mano bičiuliams ir pažįstamiems linkiu viso geriausio ateinantiems metams.

SUZANA KAZOKYTĖ-JONES
Frackville, Pa.

Su Naujaisiais Metais

Nuoširdžiai sveikinu visus gimines ir "Laisvės" skaitytojus, artimuosius ir draugus Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje. Linkiu visiems geros sveikatos ir gerų pasėkmių jūsų gyvenime ir taikos visame pasaulyje.

MARIAN SVINKŪNIENĖ
Waterbury, Conn.

SVEIKINAME

su žiemos šventėmis, o labiausia su Naujaisiais Metais visus draugus, pažįstamus, "Laisvės" kolektyvą ir visus pažangiečius JAV; po draug visą padorąją pasaulio žmoniją, kad mūsų pastangos palaikyti pasaulyje Taiką būtų vaisingos.

ALFONSAS ir JOSEPHINE SKIRMONTAI
Brockton, Mass.

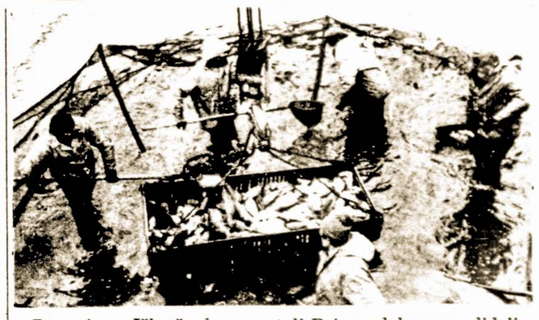

Buvusiame Išlaužo dvare netoli Prienų dabar yra didelis žuvininkystės ūkis. Dirbtiniuose tvenkiniuose čia auginami karpiai. Šį rudenį jų sugauta ir parduota gyventojams 380 tonų.

Tvenkinių ūkis plečiamas. Šiemet jų plotai padidėjo dar 130 hektarų ir dabar jie užima daugiau kaip 500 hektarų. Taigi jau ateinančiais metais išlaužiečiai galės išauginti daugiau ir didesnio svorio karpių.

Nuotraukoje: **Tvenkiniuose gaudomi karpiai.**

K. Jurelės nuotrauka

Lakštingalos ir vanagas

Pasakėčia

Tenai, kur miškas žalias ošia,
Čiurlena upė nerami,
Savam lizde gyveno sočiai
Lakštingalų šeima šauni.

Plačiai po mišką sklido aidas
Puikios lakštingalų dainos,
Išgirdo tai ir vanags raibas
Ieškodams kraujo ir aukos.

Suradęs lizdą—jį išdraskė,
Mažus išmėtė paukštelius . . .
—Nešu jums džiaugsmą,—
vanags sakė,—
—Aš ginsiu jus ir jūs namus . . .
Moralė čia visai prasta; Stipresnio visad bus tiesa.

Kęstutis Balčiūnas

BRIEFS

52 percent of all American women between 16 and 64 years of age are working.

The greatest increase in the nation's labor force has come from increases in women workers. Women accounted for most of the nation's labor force gains during 1981.

* * *

Earlier this year there was an interesting article in The New York Times entitled "Campus Radicals of 60's Are Reshaping Style of Local Government on Coast." Some excerpts from it:

Santa Cruz, California.

This seaside city of 42,000 people decided not long ago to adopt its own foreign policy. By a 2 to 1 majority, its voters approved a resolution opposing American intervention in El Salvador.

What is happening in Santa Cruz is an example of how graduates of the campus New Left movement of the 1960's, many of them now turning portly and gray, have begun to wrest power from community leaders in a handful of California cities and are advancing a kind of socialist-populist style of government at the local level.

In an election last fall, candidates who described themselves as progressives gained a four-seat majority on the seven-member City Council. The city government is now headed by a socialist Mayor, 36-year-old Michael Rotkin, who lectures on Marxism and Leninism at the University of California campus here. American policy toward El Salvador has been only one of the unusual items showing up on an agenda mostly occupied in the past with sewer and street projects.

The vote was another sign of the evolution that has occurred in this coastal community 75 miles south of San Francisco, which for most of its sleepy history worried little about what happened beyond the redwood forests at its eastern boundary or at its pleasant beaches on the west.

Although the activists use various labels to describe their organizations, the common denominator is a contention that large corporations and private enterprise in general have failed to serve the public fairly and that government should intervene on behalf of consumers to achieve a more equitable balance between the public and business.

* * *

Antidraft—Registration campaign goes on. That well-known poster "Uncle Sam" pointing his finger "I want you" is much more meaningful than what it says on the poster below.

Ilse

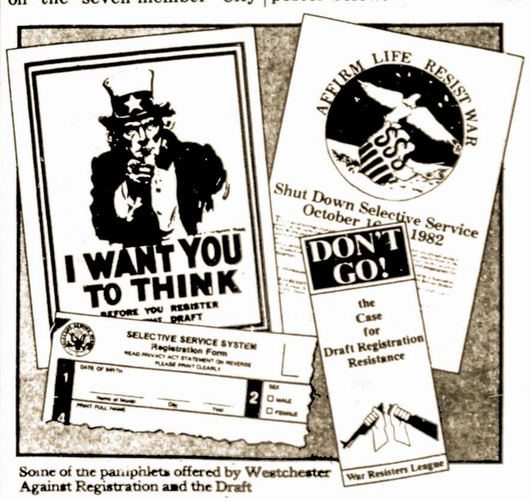

Some of the pamphlets offered by Westchester Against Registration and the Draft